

Alimentatie: een proces van ontwikkelingen

Een onderzoek naar de recente ontwikkelingen op het gebied van kinder- en partneralimentatie

Student: Nathalie Heuten
Studentnummer: 2037111
Onderwijsinstelling: Juridische Hogeschool Avans-Fontys
Opleiding: HBO-Rechten
Afstudeerperiode: 3 februari 2014 t/m 9 mei 2014

Afstudeerorganisatie: Back2Balance
Afstudeermentor: Jomara Günther

Eerste afstudeerdocent: Erik Nicolai
Tweede afstudeerdocent: Kim Teeuwen

Tilburg, mei 2014

Alimentatie: een proces van ontwikkelingen

Een onderzoek naar de recente ontwikkelingen op het gebied van kinder- en partneralimentatie

Student:	Nathalie Heuten
Studentnummer:	2037111
Onderwijsinstelling:	Juridische Hogeschool Avans-Fontys
Opleiding:	HBO-Rechten
Afstudeerperiode:	3 februari 2014 t/m 9 mei 2014
Afstudeerorganisatie:	Back2Balance
Afstudeermentor:	Jomara Günther
Eerste afstudeerdocent:	Erik Nicolai
Tweede afstudeerdocent:	Kim Teeuwen

Tilburg, mei 2014

Voorwoord

Voor u ligt het resultaat van een onderzoek naar de recente ontwikkeling op het gebied van kinder- en partneralimentatie. Als afstudeerstagiaire van de Juridische Hogeschool heb ik de opdracht gekregen om onderzoek te verrichten op het gebied van alimentatie voor het mediationbureau Back2Balance. In het begin heb ik wat vertraging opgelopen, doordat er een aantal keer van onderwerp is gewisseld. Uiteindelijk heb ik met plezier deze vertraging ingehaald en was het een uitdaging om me te verdiepen in dit nieuwe onderwerp. Dit onderzoeksrapport is geschreven voor mw. Gunther, eigenaresse van Back2Balance en kan gebruikt worden om in te spelen op de nieuwe ontwikkelingen rondom kinder- en partneralimentatie.

Er zijn enkele mensen die ik graag wil bedanken voor het mede mogelijk maken van dit onderzoek. Allereerst gaat mijn dank uit naar mijn stagementor, Jomara Gunther, voor de begeleiding tijdens het onderzoek. Het was een prettige samenwerking en mede door haar kennis en tijd heb ik vertrouwen gekregen in het onderwerp. Ook wil ik graag mijn stagedocent, Erik Nicolai, bedanken voor zijn goede feedback en sturing tijdens mijn stageperiode. Daarnaast bedank ik alle geïnterviewden voor hun medewerking aan mijn onderzoek. De ervaringen uit de praktijk zijn erg van belang geweest tijdens dit onderzoek.

Tot slot gaat mijn dank uit naar mijn moeder, vrienden en familie voor het vertrouwen en de steun gedurende mijn onderzoek.

Ik wens u veel plezier toe met het lezen van deze scriptie. Mocht u vragen hebben, aarzel niet om contact met mij op te nemen.

Nathalie Heuten

Tilburg, mei 2014

Inhoudsopgave

Samenvatting

Afkortingenlijst

1 Inleiding	7
2 Kinderalimentatie	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Juridisch kader alimentatie	9
2.2.1 Behoeft en draagkracht	9
2.2.2 Tremarapport	9
2.2.3 Wijzigen alimentatie	10
2.3 Juridisch kader kinderalimentatie	10
2.4 Recente ontwikkelingen kinderalimentatie	11
2.4.1 Behoeft kinderalimentatie	11
2.4.2 Draagkracht kinderalimentatie	13
2.4.3 Zorgkorting kinderalimentatie	13
2.5 Conclusie	14
3 Knelpunten kinderalimentatie	15
3.1 Inleiding	15
3.2 Knelpunten Back2Balance	15
3.3 Ervaren en knelpunten echtscheidingsexperts	16
3.4 Conclusie	17
4 Berekenen kinderalimentatie: afwijken rekenmodel	18
4.1 Inleiding	18
4.2 Afwijken van het rekenmodel	18
4.2.1 Verwijtbaar, niet voor herstel vatbaar inkomensverlies	18
4.2.2 Extra lasten	19
4.2.3 Schuldsanering	19
4.2.4 Verpleging AWBZ-instelling	20
4.3 Richtlijnen aanvaardbaarheidstoets	20
4.3.1 Verwijtbaarheid en vermijdbaarheid	21
4.4 Conclusie	21
5 Knelpunten in de praktijk	22
5.1 Inleiding	22
5.2 De onaanvaardbare situatie	22
5.3 Situatie 1: Huwelijkse schulden	22
5.3.1 Aanvaardbaarheidstoets huwelijkse schulden	22
5.3.2 Huwelijkse schulden als extra lasten	23
5.3.3 Echtscheidingsexperts over huwelijkse schulden	24
5.3.4 Rekenvoorbeeld met huwelijkse schulden	24
5.3.5 Tussenconclusie huwelijkse schulden	25
5.4 Situatie 2: Woonlasten	25
5.4.1 Aanvaardbaarheidstoets woonlasten	25
5.4.2 Ontwikkelingen woonlasten Tremarapport	26
5.4.3 Echtscheidingsexperts over woonlasten	26
5.4.4 Rekenvoorbeeld met woonlasten	26
5.4.5 Tussenconclusie woonlasten	27
5.5 Situatie 3: Restschuld echtelijke woning	27

5.5.1 Restschuld als extra lasten	27
5.5.2 Restschuld gelijk verdeeld	28
5.5.3 Termijn restschuld	28
5.5.4 Echtscheidingsexperts over restschuld	28
5.5.5 Tussenconclusie restschuld	29
5.6 Conclusie	29
6 Partneralimentatie	30
6.1 Inleiding	30
6.2 Grondslag partneralimentatie	30
6.3 Berekening hoogte partneralimentatie	30
6.3.1 Behoeft	30
6.3.2 Draagkracht	31
6.4 Duur partneralimentatie	31
6.5 Conclusie	32
7 Ontwikkelingen partneralimentatie	33
7.1 Inleiding	33
7.2 Aanleiding voorstellen partneralimentatie	33
7.3 Initiatiefvoorstel Louis Bontes	33
7.4 Initiatiefnota VVD, PvdA en D66	34
7.5 Wetsvoorstellen in de praktijk	35
7.6 Conclusie	35
8 Conclusies en aanbevelingen	36
8.1 Inleiding	36
8.2 Conclusies	36
8.2.1 Ontwikkelingen kinderalimentatie	36
8.2.2 Knelpunten kinderalimentatie	36
8.2.3 Ervaringen echtscheidingsexperts	38
8.2.4 Verschillen afwijken rekenmodel	39
8.2.5 Partneralimentatie	39
8.2.6 Ontwikkelingen partneralimentatie	39
8.3 Aanbevelingen	40
8.3.1 Kinderalimentatie	40
8.3.2 Partneralimentatie	41
8.4 Beantwoording centrale vraag	42
9 Evaluatie	42

Bronnen

Bijlage A	Interview mediator 1
Bijlage B	Interview mediator 2
Bijlage C	Interview mediator 3
Bijlage D	Interview advocaat 1
Bijlage E	Interview advocaat 2
Bijlage F	Interview advocaat 3

Samenvatting

Alimentatie is een financiële verplichting in de kosten van levensonderhoud, jegens ex-partners en/of kinderen, die na een echtscheiding kan ontstaan. Op het gebied van alimentatie hebben zich de laatste jaren verschillende ontwikkelingen voorgedaan. Mediationbureau Back2Balance heeft enkele vragen gesteld over deze ontwikkelingen, waardoor er onderzoek is gedaan naar de manier waarop de organisatie het beste kan inspelen op deze nieuwe ontwikkelingen.

Op het gebied van kinderalimentatie hebben er ontwikkelingen plaatsgevonden omtrent de berekeningswijze. De belangrijkste veranderingen zijn gericht op de wettelijke maatstaven waarmee de kinderalimentatie berekend wordt: de behoefte en de draagkracht. Sinds 1 januari 2013 is er een behoeftetabel maatgevend voor het vaststellen van de behoefte van het kind en sinds 1 april 2013 kan de draagkracht berekend worden aan de hand van de draagkrachttabel. Er wordt in deze tabellen gerekend met forfaitaire bedragen, waardoor er niet langer gekeken wordt naar alle lasten van de ouders.

De nieuwe richtlijnen hebben enkele vragen teweeggebracht bij Back2Balance. De richtlijnen uit het Tremarapport voorzien niet in alles situaties, waardoor er verschillende knelpunten zijn ontstaan in de praktijk. De knelpunten zijn gericht op de verschillende manieren, waarin er kan worden afgeweken van het rekenmodel. Uit het onderzoek, zowel in de jurisprudentie als in de praktijk, is gebleken dat er geen concrete jurisprudentie of andere richtlijnen aanwezig zijn voor deze knelpunten. Het berekenen van kinderalimentatie blijft maatwerk, waardoor iedere situatie anders kan uitpakken. Het is dan ook van aanbeveling dat de organisatie de kinderalimentatie blijft berekenen aan de hand van de richtlijnen in het Tremarapport. Indien er sprake is van extra lasten die de onderhoudsplichtige niet uit het draagkrachtloos inkomen kan voldoen, dient er eerst gekeken te worden of deze last op grond van paragraaf 7.2 kan worden meegenomen. De voorwaarden hiervoor zijn: 1) De partij die de extra lasten draagt dient onderhoudsplichtig te zijn; 2) De extra lasten kunnen niet worden voldaan uit het draagkrachtloos inkomen volgens de standaardberekening voor kinderalimentatie; 3) De extra lasten dienen niet vermijdbaar of verwijtbaar te zijn. Op grond van deze paragraaf kan dus een eventuele huwelijkse schuld, een hogere woonlast of een aflossing van de restschuld worden meegenomen in de berekening van kinderalimentatie. Indien hier niet aan voldaan wordt, kan er eventueel een beroep op de aanvaardbaarheidstoets plaatsvinden. In deze vorm van afwijking van het rekenmodel, dient te worden aangetoond dat er bij de onderhoudsplichtige sprake is van een onaanvaardbare situatie. Een eventuele afwijking in het rekenmodel kan worden opgenomen in het echtscheidingsconvenant om latere discussies te voorkomen.

De ontwikkelingen rondom de partneralimentatie zijn nog in een beginstadium. Er is door Bontes een initiatiefvoorstel ingediend om de partneralimentatie te limiteren van twaalf naar vijf jaar. Bontes is van mening dat partneralimentatie bedoeld is om de periode naar financiële onafhankelijkheid te overbruggen. Kort hierop volgde er een initiatiefnota van de PVV, PvdA en D66 waarin ook gepleit wordt voor een kortere duur van de partneralimentatie. In de initiatiefnota wordt er ook een voorstel gedaan voor het wijzigen van de grondslag van de partneralimentatie. De partijen vinden dat de partneralimentatie gebaseerd dient te worden op de achterstand op de arbeidsmarkt, die is opgelopen tijdens het huwelijk.

De eventuele wijzigingen in de partneralimentatie kunnen nog enkele jaren op zich laten wachten, waardoor de organisatie hier nog niet op in hoeft te spelen. Zij kan met de informatie uit dit onderzoek, haar cliënten informeren naar de hoofdlijnen van de wetsvoorstellen en eventuele vragen beantwoorden. Indien er werkelijk een wijziging gaat plaatsvinden op het gebied van partneralimentatie, kan er een vervolgonderzoek plaatsvinden waarin de gevolgen voor de praktijk uiteen worden gezet.

Afkortingenlijst

AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BW	Burgerlijk Wetboek
CAK	Centraal Administratie Kantoor
CBS	Centraal Bureau Statistiek
NBI	Netto Besteedbaar Inkomen
NIBUD	Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting
Rv	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering
Wet RO	Wet op de Rechterlijke Organisatie
WSNP	Wettelijke Schuldsanering Natuurlijke Personen

1 Inleiding

1.1 Inleiding

Dit hoofdstuk zal eerst ingaan op de organisatie Back2Balance, waar het onderzoek op gericht is. Na een korte omschrijving, komen de probleembeschrijving, centrale vraag en doelstelling van dit onderzoek aan bod.

1.2 De organisatie

Het onderzoek gericht op de recente ontwikkelingen rondom kinder- en partneralimentatie is uitgevoerd voor het mediationbureau Back2Balance. Dit mediationbureau adviseert en helpt partijen gezamenlijk bij een voorgenomen scheiding of verbreking van samenwonen. De organisatie begeleidt de communicatie en onderhandelingen tussen partijen en neemt daarbij een onafhankelijk standpunt in, met het doel om er samen uit te komen. Er wordt gestreefd naar gezamenlijk gedragen oplossingen die voor beide partijen acceptabel zijn.

1.3 Probleembeschrijving

De afgelopen jaren hebben er verschillende ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van kinder- en partneralimentatie. Met ingang van 1 januari en 1 april 2013 zijn er nieuwe richtlijnen opgenomen in het Tremarapport voor het berekenen van de kinderalimentatie. Deze richtlijnen zijn tot stand gekomen, nadat er veel kritiek was op de berekening van de kinderalimentatie. Deze nieuwe richtlijnen bieden een brede uitleg van de wijze waarop de berekening van de kinderalimentatie kan plaatsvinden, echter bieden de richtlijnen niet voor elke situatie een oplossing. Back2Balance stelt vragen over de situaties waarin de richtlijnen niet specifiek of duidelijk genoeg zijn. De organisatie kampt met de vraag wanneer er precies kan worden afgeweken van het rekenmodel en wanneer de aanvaardbaarheidstoets toegepast kan worden. Hierover ontstaat enige onduidelijkheid in verschillende situaties bij het berekenen van de kinderalimentatie. Op het gebied van partneralimentatie zijn verschillende wetsvoorstellen ontwikkeld, om de duur van de partneralimentatie te limiteren. Het is van belang voor de organisatie dat zij enige duidelijk verschaft krijgt over deze wetsvoorstellen, zodat de cliënten van de organisatie goed geïnformeerd kunnen worden.

1.4 Centrale vraag

Hoe kan Back2Balance het beste inspelen op de recente ontwikkelingen, binnen de wet en jurisprudentie, op het gebied van kinder- en partneralimentatie?

1.5 Doelstelling

Ik wil gedurende mijn stageperiode, van 3 februari 2014 tot en met 9 mei 2014, een onderzoeksrapport opstellen over de recente ontwikkelingen binnen de kinder- en partneralimentatie. Hierin wordt advies uitgebracht over de manier waarop Back2Balance het beste kan inspelen op de nieuwe ontwikkelingen rondom kinder- en partneralimentatie, zodat de organisatie haar cliënten kan informeren en adviseren indien zich situaties voordoen die hierop van toepassing zijn.

1.6 Onderzoeksstrategieën: methode van onderzoek

Een onderzoeksstrategie is een standaardaanpak voor het opzetten, faseren en verder uitzoeken van het onderzoek. In dit praktijkgericht juridisch onderzoek zal er onderzoek van het recht en onderzoek van de praktijk plaatsvinden. Voor het onderzoek van het recht zal er gebruik gemaakt worden van rechtsbronnen, namelijk de wet- en regelgeving en de jurisprudentie. Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek wordt gebruikt, omdat in dit deel van het Burgerlijk Wetboek het personen- en familierecht uiteengezet wordt. Tevens zal de jurisprudentie geraadpleegd worden. Voor de ontwikkelingen rondom kinderalimentatie wordt de jurisprudentie onderzocht vanaf april 2013. Vanaf deze datum zijn namelijk alle nieuwe ontwikkelingen doorgevoerd. Bij de partneralimentatie zal er gekeken worden naar uitspraken, die aanvullend zullen zijn voor het onderzoek.

Voor het onderzoek van de praktijk wordt er gekeken naar de knelpunten binnen de nieuwe richtlijnen van het Tremarapport. Deze knelpunten worden onderzocht aan de hand van de vragen die Back2Balance en andere echtscheidingsexperts hebben. Er worden open interviews gehouden met mediators en advocaten die werken op het gebied van alimentatie. Tevens zal de jurisprudentie een belangrijke rol spelen, omdat belangrijke uitspraken van invloed kunnen zijn op de ontwikkelingen rondom de alimentatie. Jurisprudentie kan de wet aanvullen, indien er onduidelijkheden ontstaan. Het literatuuronderzoek richt zich op literatuur met het onderwerp scheidingsrecht en alimentatie, waaronder het Tremarapport en verschillende publicaties in vaktijdschriften. De tijdschriften die geraadpleegd worden zijn: Relatierecht in de praktijk (REP) en het Tijdschrift voor scheidingsrecht. De nieuwe ontwikkelingen omtrent partneralimentatie zullen aan de hand van de wetsvoorstellen, richtlijnen en rapporten onderzocht worden. Er wordt gebruik gemaakt van meerdere bronnen, zodat het antwoord op de centrale vraag zo compleet mogelijk wordt.

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt er eerst kort ingegaan op de algemene regels rondom alimentatie. Hierna wordt er aandacht besteed aan de kinderalimentatie. Het juridisch kader en de recente ontwikkelingen op het gebied van de berekening van de kinderalimentatie worden besproken. In hoofdstuk 3 worden de knelpunten uiteengezet rondom deze nieuwe ontwikkelingen, die ervaren worden door Back2Balance en andere echtscheidingsexperts. Vervolgens wordt er in hoofdstuk 4 duidelijkheid verschaft, middels literatuur, over de knelpunten die naar voren zijn gekomen in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 5 wordt er gekeken naar de manier waarop de knelpunten zich voordoen in de praktijk. De jurisprudentie en de ervaringen van de echtscheidingsexperts komen hier aan bod. In dit hoofdstuk zal gewerkt worden met tussenconclusies, zodat de vele informatie overzichtelijk wordt voor de lezer. Het onderwerp partneralimentatie wordt besproken in hoofdstuk 6 en in hoofdstuk 7 worden de recente ontwikkelingen op het gebied van partneralimentatie besproken. Er wordt hier ingegaan op de nieuwe wetsvoorstellen. Aan het einde van dit onderzoeksrapport worden er conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. Deze zijn opgenomen in hoofdstuk 9. Tot slot wordt het onderzoek geëvalueerd in hoofdstuk 10.

2 Kinderalimentatie

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt er eerst kort ingegaan op de algemene alimentatieplicht. Het juridisch kader van de onderhoudsplicht komt aan bod en er wordt een uitleg gegeven over de richtlijnen die zijn opgesteld rondom alimentatie. Vervolgens richt dit hoofdstuk zich op de kinderalimentatie. Per 1 januari en 1 april 2013 zijn de normen van de Rechtspraak voor het berekenen van de kinderalimentatie veranderd. Deze recente wijzigingen worden uitgebreid besproken, waardoor de nieuwe rekenmethode helder in beeld komt.

2.2 Juridisch kader alimentatie

Alimentatie is een financiële verplichting in de kosten van levensonderhoud, jegens ex-partners en/of kinderen, die na een echtscheiding kan ontstaan. Een verzoek tot alimentatie kan ingediend worden bij de rechtbank. Ook kunnen partijen die gaan scheiden, eventueel met behulp van een mediator, zelf afspraken maken over de hoogte van de alimentatie. De wettelijke regels rondom alimentatie zijn voor een groot deel regelend recht. De wet bepaalt namelijk wie gehouden is tot het verstrekken van levensonderhoud. De grondslag voor het verstrekken van levensonderhoud is gelegen in art. 1:392 BW. Tot het verstrekken van levensonderhoud zijn op grond van bloed- of aanverwantschap gehouden: de ouders, de kinderen, behuudkinderen, schoonouders en stiefouders, waardoor deze verplichting dus kan voortvloeien uit bloed- of aanverwantschap en uit gezag. Sinds 1 maart 2009 heeft er een wijziging in boek 1 van het Burgerlijk Wetboek plaatsgevonden in verband met het bevorderen van voortgezet ouderschap na scheiding. Vanaf deze datum is de voorrang van kinderalimentatie boven partneralimentatie opgenomen in art. 1:400 BW. Indien een persoon verplicht is om levensonderhoud te verstrekken aan twee of meerdere personen, hebben de kinderen (en stiefkinderen) die de leeftijd van een en twintig jaren nog niet bereikt hebben voorrang boven alle andere onderhoudsgerechtigden.¹ Deze voorrang betekent geen voorrang van kinderalimentatie ten opzichte van andere schuldeisers.

2.2.1 Behoeftte en draagkracht

Bij het vaststellen van de hoogte van het verschuldigde bedrag voor levensonderhoud dient er rekening te worden gehouden met de behoeften van de onderhoudsgerechtigde en de draagkracht van de tot uitkering verplichte persoon, ook wel onderhoudsplichtige genoemd.² De hoofdregel ten aanzien van de onderhoudsplicht is dat er *slechts* een verplichting bestaat in geval van behoefte van de tot levensonderhoud gerechtigde. Deze hoofdregel geldt echter niet als het om kinderen gaat. Ouders en stiefouders hebben namelijk *altijd* de verplichting om in de kosten van levensonderhoud te voorzien.³

Onder behoefte wordt verstaan: de situatie waarin iemand verkeert die onvoldoende eigen middelen heeft, en deze ook in redelijkheid niet kan verwerven om te voorzien in eigen levensonderhoud.⁴ De draagkracht wordt beschouwd als de financiële last die iemand kan dragen. De behoefte en de draagkracht worden ook wel de wettelijke maatstaven van de alimentatie genoemd.

2.2.2 Tremarapport

De rechter heeft grote vrijheid in het vaststellen van de kinder- en partneralimentatie. In de praktijk wordt gewerkt met het rapport Alimentatienormen, ook wel het Tremarapport genoemd. Dit Tremarapport wordt samengesteld door de Expertgroep Alimentatienormen, bestaande uit – door ieder gerecht afgevaardigde – familierechters die zich bezig houden met alimentatiezaken. Het rapport bestaat uit aanbevelingen omtrent de vaststelling van de

¹ Art. 1:400 BW

² Art. 1:397 BW

³ Art. 1:392 lid 2 BW

⁴ Koens & Vonken 2012, p. 457

wettelijke maatstaven behoefte en draagkracht, met het doel om een bijdrage te leveren aan de voorspelbaarheid en rechtszekerheid van de rechtspraak in alimentatiezaken. De aanbevelingen zijn geen wet, waardoor rechters en partijen in individuele zaken hiervan kunnen afwijken.⁵ De rechter hoeft niet te motiveren waarom hij van de aanbevelingen afwijkt, omdat er geen sprake is van recht in de zin van artikel 79 Wet RO.⁶ Ieder jaar wordt er een nieuw Rapport Alimentatienorm gepubliceerd op www.rechtspraak.nl.

2.2.3 Wijzigen alimentatie

Een rechterlijke uitspraak of een overeenkomst betreffende levensonderhoud kan bij latere uitspraak qua hoogte en duur worden gewijzigd of ingetrokken. Deze wijziging is mogelijk, indien de onderhoudsplichtigen door de gewijzigde omstandigheden ophouden aan de wettelijke maatstaven te voldoen. Niet elke wijziging van omstandigheden, zoals een daling van het inkomen, is voldoende voor wijziging van de onderhoudsbijdrage. Alleen de wijzigingen waardoor het vastgestelde of overeengekomen bedrag niet langer voldoet aan de wettelijke maatstaven, zijn in dit opzicht relevant.⁷ Bij partneralimentatie zijn partijen vrij om afspraken te maken, waardoor het mogelijk is dat er een schriftelijk beding van niet-wijziging wordt opgenomen in het echtscheidingsconvenant. Dit beding houdt in dat er bij een wijziging van omstandigheden, in beginsel, geen beroep kan worden gedaan op de rechterlijke macht om de partneralimentatie te wijzigen.⁸ Een dergelijk niet-wijzigingsbeding is niet van toepassing op overeenkomsten betreffende de bijdrage van ouders in de kosten van verzorging en opvoeding van hun minderjarige kinderen.⁹

2.3 Juridisch kader kinderalimentatie

Een onderhoudsverplichting is in beginsel een verplichting om aan de onderhoudsgerechtigde geld uit te keren. Gewoonlijk realiseren ouders deze verplichting in natura. In het geval van scheiding, zal deze verplichting in natura zich om kunnen zetten in een verplichting om geld uit te keren ten behoeve van de kinderen.¹⁰ Het uitkeren van geld aan de kinderen, via cadeaus is geen voldoening van de alimentatieplicht.¹¹ Zoals in paragraaf 2.1 besproken, hebben ouders een verdergaande onderhoudsverplichting. Zolang hun kind de leeftijd van eenentwintig jaar nog niet heeft bereikt, staat deze onderhoudsplicht los van de behoefte van het kind. Dit houdt in dat, ook al wordt het kind niet beschouwd als behoeftig, de ouder toch in kosten van levensonderhoud dienen te voorzien. Deze verplichting tot onderhoud vloeit voort uit de natuurlijke en zedelijke plicht van de ouders om voor hun kinderen te zorgen.¹² Er bestaat dan ook geen onderlinge verhaalspraak van ouders ter zake van de kosten van verzorging en opvoeding en van kosten van levensonderhoud en studie.¹³

Niet alleen ouders hebben de verplichting om in de kosten van opvoeding van de kinderen te voorzien, ook stiefouders hebben een verplichting ten tijde van het huwelijk of geregistreerd partnerschap. Op grond van art. 1:395 BW is een stiefouder verplicht gedurende zijn huwelijk of geregistreerd partnerschap levensonderhoud te verstrekken aan de tot zijn gezin behorende kinderen van zijn echtgenoot of geregistreerd partner, indien zij de leeftijd van eenentwintig jaren nog niet bereikt hebben.¹⁴ Bij een beëindiging van het huwelijk tussen ouder en stiefouders, is de stiefouder niet langer meer onderhoudsplichtig. Dit kan

⁵ Rapport alimentatienormen 2014, p.3

⁶ *Kamerstukken II* 2011/12, 33311, 6

⁷ Koens & Vonken, p. 456

⁸ Art. 1:159 BW

⁹ Hof Den Bosch 27 september 2000, ECLI:NL:GHSHE:2000:BC4834.

¹⁰ Koens 2008, p. 197

¹¹ Assers 2010

¹² Koens 2008, p. 198

¹³ Koens & Vonken, p. 456

¹⁴ Art. 1:395a lid 2 BW

veranderen indien de stiefouder het gezag heeft over een of meerdere kinderen van de tot zijn gezin behorende kinderen. Een ander die met de ouder het gezamenlijk gezag uitoefent, is namelijk verplicht tot het verstrekken van levensonderhoud jegens het kind dat onder zijn gezag staat. De onderhoudsplicht eindigt derhalve niet bij de ontbinding van het huwelijk, maar blijft, gedurende de termijn dat het gezamenlijk gezag heeft geduurd, bestaan.¹⁵ De afspraken omtrent de kinderalimentatie worden vastgelegd in het ouderschapsplan. Ouders van minderjarige kinderen, die een echtscheidingsverzoek indienen bij de rechtbank, dienen verplicht een ouderschapsplan in te sturen op grond van art. 815 Rv. In het ouderschapsplan worden afspraken opgenomen over de wijze waarop de zorg- en opvoedingstaken worden uitgevoerd, de wijze waarop echtgenoten elkaar informatie verschaffen over de kinderen en op welke manier er in de kosten van de kinderen wordt voorzien. In het ouderschapsplan kan niet overeengekomen worden dat er geen kinderalimentatie wordt betaald. De ouderlijke onderhoudsplicht is van openbare orde en een volgens de wet verschuldigd levensonderhoud. Op grond van art. 1:400 lid 2 BW zijn overeenkomsten, waarbij er wordt afgezien van het volgens de wet verschuldigde levensonderhoud, nietig. Een nihilbeding inzake kinderalimentatie kan dus niet worden opgenomen.¹⁶

2.4 Recente ontwikkelingen kinderalimentatie

Voor 1 januari 2013 waren er veel bezwaren tegen het systeem van kinderalimentatie, zowel bij betalers en ontvangers, als bij rechtspraak en politiek. Velen vonden de berekening van de kinderalimentatie te ingewikkeld en ondoorzichtig, omdat er in dit systeem allerlei individuele omstandigheden betrokken worden, waarover de ouders het vaak oneens zijn. Om deze redenen was het lastig te voorspellen wat het uiteindelijke resultaat van de berekening zou zijn. Ook wordt er aangegeven dat de maatschappij veranderd. Er is steeds vaker sprake van samengestelde gezinnen met kinderen van verschillende ouders, wat de complexiteit van de berekening in de hand werkt.¹⁷ De oude Tremanormen gaan uit van de traditionele situatie van vader als kostwinner en moeder als huisvrouw. Dit kostwinnersmodel komt steeds minder voor. Tevens ontstonden er veel situaties waarbij de ouder die die het volle bedrag aan alimentatie dient te betalen, ook al een groot deel van de kosten in natura betaalt. Deze conflicten tussen gescheiden ouders hebben vaak geleid tot procedures bij de rechter.

Per 1 januari en 1 april 2013 zijn de normen van de Rechtspraak voor het berekenen van de kinderalimentatie veranderd. De aanleiding voor het wijzigen van de normen voor kinderalimentatie is veranderde regelgeving en de wens tot verbetering van de huidige systematiek. Er hebben verschillende veranderingen plaatsgevonden op het gebied van de behoefte, de draagkracht, de zorgkorting, de woonlasten en het kindgebonden budget.

2.4.1 Behoeft kinderalimentatie

Uit onderzoek van het CBS is gebleken dat ouders een bepaald percentage van het gezinsinkomen besteden aan hun kinderen. In het rapport 'Kosten van kinderen ten behoeve van vaststelling kinderalimentatie' is er een systeem ontwikkeld waarin de behoefte voor een bijdrage in de kosten van verzorging en opvoeding van de kinderen wordt vastgelegd. Dit systeem is ontwikkeld door de werkgroep Alimentatienormen in samenwerking met het NIBUD.

De behoefte van het kind wordt vastgesteld aan de hand van de welstand tijdens het huwelijk. Er wordt dus uitgegaan van het netto besteedbaar inkomen (NBI) ten tijde van het huwelijk, waarbij de inkomens van beide ouders bij elkaar opgeteld worden. In het Tremarapport worden modellen opgenomen voor het berekenen van het NBI. Indien er

¹⁵ Art 1: 253w BW

¹⁶ Koens 2008, p. 200

¹⁷ N. Statnik, 'Nieuwe berekeningswijze voor kinderalimentatie vastgesteld', kampsvanbaar.nl zoek op: *nieuws kinderalimentatie*

sprake is van een inkomen tot €1.400 bruto per maand en er geen sprake is van fiscale voordelen of bijtellingen en kindgerelateerde heffingskortingen, kan er gebruik gemaakt worden van het model voor de netto-methode. Bij inkomens vanaf €1.400 bruto per maand of in geval van fiscale voordelen, bijtellingen, box-3 vermogen of kindgerelateerde heffingskortingen wordt het model voor de bruto-methode gebruikt.¹⁸ Met deze modellen wordt het NBI uitgerekend.

Het NBI dient te worden opgeteld met het kindgebonden budget dat ontvangen werd ten tijde van het huwelijk of de samenleving. Het kindgebonden budget is een inkomensafhankelijke bijdrage van de overheid aan de ouders voor de kosten van hun kinderen, ingevoerd op 1 januari 2009. Het kindgebonden budget wordt verkregen naast de kinderbijslag. De hoogte van dit budget hangt af van de hoeveelheid kinderen, de leeftijd van de kinderen en de hoogte van het inkomen en het eventuele vermogen.¹⁹ Gezinnen met een verzamelinkomen tot €26.147 hebben recht op het maximale kindgebonden budget en kunnen een verhoging krijgen afhankelijk van de leeftijd van de kinderen. Met ingang van 1 januari 2013 is er een vermogenstoets ingevoerd. Hierdoor bestaat er geen recht op het kindgebonden budget indien er sprake is van een vermogen dat meer dan €80.000 boven het heffingsvrij vermogen in box 3 uitgaat.

Om de behoefte aan een bijdrage te berekenen wordt er vervolgens gekeken naar het aantal kinderbijslagpunten van de kinderen. De punten worden berekend zoals weergegeven in tabel 1.1

Leeftijd kind	Punten
0 t/m 5	4
6 t/m 11	2
12 t/m 17	0

Tabel 1.1 Punten per kind²⁰

De punten voor alle kinderen dienen bij elkaar te worden opgeteld. Indien er sprake is van meer dan vier kinderen, worden de punten van de oudste vier kinderen bij elkaar opgeteld.

Op basis van deze gegevens zijn er tabellen beschikbaar waarbij aan de hand van het NBI en het gevonden puntenaantal het eigen aandeel van de ouders in de kosten van de kinderen kan worden aangewezen. Een voorbeeld van het eigen aandeel in de kosten van de kinderen is te zien in tabel 1.2. Onderstaande tabel kan gebruikt worden indien er sprake is van 1 kind. Indien er meerdere kinderen zijn, gelden er andere tabellen. Deze staan weergegeven in het Tremarapport.

	Netto gezinsinkomen												
	1000	1250	1500	1750	2000	2500	3000	3500	4000	4500	5000	5500	6000 +
4	110	155	195	240	280	365	450	535	620	705	790	875	960
2	100	140	185	225	270	355	440	525	610	695	780	865	950
0	90	130	175	215	260	345	430	515	600	685	770	855	940

Tabel 1.2 Eigen aandeel kosten van kinderen (maandbijdragen)²¹

¹⁸ Bijlage rapport alimentatienormen 2014, p. 2-8

¹⁹ Belastingdienst.nl, zoek op: *kindgebonden budget*

²⁰ Bijlage rapport alimentatienormen 2014, p. 11

²¹ Bijlage rapport alimentatienormen 2014, p. 11

Vanaf 1 januari 2013 is niet alleen de tabel maatgevend voor de behoefte van een kind maar is tevens het kindgebonden budget dat de verzorgende ouders ontvangt van belang.²² Het kindgebonden budget dat wordt ontvangen, wordt in mindering gebracht op het gevonden tabelbedrag uit tabel 1.2. Het kindgebonden budget wordt dus niet meer verwerkt bij de draagkracht, maar bij de vaststelling van de behoefte. Op deze wijze wordt het kindgebonden budget volledig toegerekend aan het kind of de kinderen.²³ Door deze bijdrage mee te rekenen in de behoefte van het kind, kan de bijdrage van de ouder aan de behoefte lager worden.²⁴

2.4.2 Draagkracht kinderalimentatie

Ouders zijn verplicht naar draagkracht te voorzien in de kosten van verzorging en opvoeding van hun minderjarige kinderen. Tot 1 april 2013 werd de kinderalimentatie berekend via een draagkrachtberekening waarin alle inkomsten werden opgenomen en waarin rekening werd gehouden met diverse maandelijkse lasten van de onderhoudsplichtige. Er werd gekeken naar de hoogte van de woonlasten, de hoogte van de ziektekostenpremie, de aflossing van noodzakelijke of huwelijksgereleerde schulden. Met ingang van 1 april 2013 wordt niet langer gekeken naar alle lasten van de ouders.²⁵ In de nieuwe richtlijnen van het Tremarapport wordt er gewerkt met een draagkrachttabel. Met deze draagkrachttabel, kan eenvoudig worden vastgesteld hoeveel ouders kunnen bijdragen aan de kosten van de kinderverzorging.²⁶ Door deze richtlijnen wordt de procedure voor het berekenen van de kinderalimentatie eenvoudiger, omdat er algemene regels zijn vastgesteld voor een redelijk uitgavepatroon.²⁷ Middels deze draagkrachttabel kunnen ouders snel en simpel de hoogte van hun draagkracht bepalen.

De draagkrachttabel geeft schematisch weer hoe hoog de draagkracht is aan de hand van het NBI. De tabel houdt op forfaitaire wijze rekening met de volgende redelijke kosten van levensonderhoud van de onderhoudsplichtige:

- Een netto woonlast van 30% van het NBI.
- Een bedrag van €860 voor de kosten van levensonderhoud; hierin zijn de ziektekosten en onvoorziene kosten in opgenomen.

Deze lasten worden afgetrokken van het NBI, zodat de onderhoudsplichtige een bestaansminimum heeft. Van het NBI, verminderd met de bovenstaande forfaitaire lasten is circa 70% beschikbaar als draagkracht.²⁸ Het bedrag dat berekend wordt middels deze draagkrachttabel is de maximale alimentatie die betaald kan worden.

2.4.3 Zorgkorting kinderalimentatie

Ook vindt er verandering plaats met betrekking tot de kosten binnen de omgangsregeling. In de situatie waarbij het kind bij de onderhoudsplichtige verblijft, worden deze kosten in natura door de onderhoudsplichtige voldaan. Deze kosten in natura werden voor 1 april 2013 in mindering gebracht op de te betalen alimentatie, waarbij er werd uitgegaan van een bedrag van vijf euro per kind per dag. Hierbij wordt er bij de berekening van de kinderalimentatie rekening gehouden met de vakanties die de kinderen doorbrengen bij de onderhoudsplichtige. De zorgkorting is onder meer afhankelijk van de hoogte van de

²² Mr. E.M.G van Nuenen-Meulesteen, 'Nieuwe rekenmethode kinderalimentatie: de behoefte', 1 maart 2013, v-advocaten.nl zoek op: *kinderalimentatie*

²³ Rapport alimentatienormen 2014, p. 8

²⁴ 'Nieuwe normen berekening kinderalimentatie', Den Haag, 20 november 2012, rechtspraak.nl zoek op: *actualiteiten kinderalimentatie*

²⁵ Mr. E.M.G van Nuenen-Meulesteen, 'Nieuwe rekenmethode kinderalimentatie: de draagkracht', 12 maart 2013, v-advocaten.nl zoek op: *kinderalimentatie*

²⁶ 'Nieuwe berekening kinderalimentatie vastgesteld', Arnhem 15 februari 2013, rechtspraak.nl zoek op: *actualiteiten kinderalimentatie*

²⁷ Rapport alimentatienormen 2013, p. 7

²⁸ Rapport alimentatienormen 2014, p. 14

behoefte. Hierdoor sluit de zorgkorting meer aan op het niveau van welstand waar een kind aan gewend is. Of er recht bestaat op de zorgkorting is mede afhankelijk van de draagkracht.²⁹ Na 1 april 2013 wordt dit anders berekend. In het Tremarapport is er een vuistregel opgenomen, waarin de zorgkosten uitgedrukt worden in een percentage van de behoefte:

15% bij gedeelde zorg op gemiddeld 1 dag per week

25% bij gedeelde zorg op gemiddeld 2 dagen per week

35% bij gedeelde zorg op gemiddeld 3 dagen per week.

De zorgkorting bedraagt ten minste 15% van de behoefte, omdat ouders onderling en jegens het kind het recht en de verplichting hebben tot omgang en in ieder geval tot dat bedrag in de zorg zou kunnen worden voorzien.³⁰ Bij een uitgebreide zorgregeling kan de zorgkorting oplopen tot 25% of 35%. De werkgroep stelt zich in op het standpunt dat de ouder bij wie het kind is ingeschreven, de hoofdverzorger is.³¹

Er geldt een uitzondering op de zorgkorting, indien de draagkracht van de onderhoudsplichtigen onvoldoende is om in de behoefte van het kind te voorzien. Indien er een tekort aan draagkracht bestaat, vermindert het tekort de zorgkorting. Na het toepassen van de zorgkorting wordt het tekort gelijk verdeeld over de onderhoudsplichtigen.³²

2.5 Stappenplan kinderalimentatie

Naar aanleiding van de ontwikkelingen kan er een stappenplan gemaakt worden, waarin het overzichtelijk wordt in welke stappen de kinderalimentatie precies berekend wordt.

1. Het berekenen van het NBI, aan de hand van de bruto- of nettomethode.
2. Het vaststellen van de behoefte van het kind, met behulp van de behoeftetabel.
3. Het vaststellen van de draagkracht van de onderhoudsplichtigen, middels de draagkrachttabel.
4. Het koppelen van de behoefte en de draagkracht, waarbij het bedrag aan kinderalimentatie berekend wordt.
5. Een eventueel beroep op de aanvaardbaarheidstoets. Dit wordt uitgebreid besproken in hoofdstuk 4.

2.6 Conclusie

De financiële verplichting om in de kosten van levensonderhoud te voorzien jegens ex-partners en/of kinderen wordt dus berekend aan de hand van de behoefte van de onderhoudsgerechtigde en de draagkracht van de onderhoudsplichtige. Door de vele bezwaren op het berekenen van kinderalimentatie, hebben er veranderingen plaatsgevonden in de richtlijnen. Deze veranderingen vonden plaats op het gebied van de behoefte, draagkracht en zorgkorting bij het berekenen van kinderalimentatie. In het volgende hoofdstuk wordt er gekeken naar de effecten van deze veranderingen. Tot welke knelpunten hebben deze veranderingen geleid in de praktijk?

²⁹ 'Nieuwe normen berekening kinderalimentatie', Den Haag, 20 november 2012, rechtspraak.nl zoek op: *actualiteiten kinderalimentatie*

³⁰ Rapport alimentatienormen 2014, p. 16

³¹ J.P.M Bol, *REP* 2012/8

³² Rapport alimentatienormen 2014, p. 16

3 Knelpunten kinderalimentatie

3.1 Inleiding

Zoals in het vorige hoofdstuk naar voren is gekomen, zijn er recente ontwikkelingen op het gebied van kinderalimentatie. Deze recente ontwikkelingen hebben verschillende knelpunten met zich meegebracht, omdat de nieuwe richtlijnen geen oplossingen bieden voor elke situatie. In dit hoofdstuk zullen de knelpunten die ervaren worden door echtscheidingsprofessionals uiteengezet worden. Eerst zullen de knelpunten binnen de organisatie besproken worden en vervolgens zullen de knelpunten van de echtscheidingsexperts aan bod komen.

3.2 Knelpunten Back2Balance

In het Tremarapport wordt sinds april 2013 gerekend met forfaitaire bedragen. Dit levert de nodige verwarring op in de praktijk. In geval van hogere maandlasten dan de forfaitaire lasten, zal het nieuwe systeem in beginsel leiden tot een hogere alimentatie.³³ Er zijn verschillende situaties waarbij er kan worden afgeweken van dit forfaitair rekenmodel en waarbij er een beroep gedaan kan worden op de aanvaardbaarheidstoets. De volgende situaties zijn knelpunten binnen de organisatie, omschreven door middel van verschillende voorbeeldcasussen. De situaties zijn gebaseerd op partijen, getrouwd in gemeenschap van goederen. Er wordt dus uitgegaan van een gelijke verdeling van bezittingen en schulden.

Situatie 1: Huwelijkse schulden

Ten tijde van het huwelijk van partijen is er een schuld ontstaan van €40.000,- ten behoeve van de financiering van de overmatige kosten van de huishouding. Partijen besluiten om te scheiden. Vermogensrechtelijk wordt de schuld bij helften verdeeld. De man wordt echter door de schuldeisers gedwongen de gehele schuld op zich te nemen.

In de tremanormen staat opgenomen dat er bij de berekening van kinderalimentatie rekening mag worden gehouden met de aflossing en rente van eventuele schulden. De organisatie vraagt zich of in hoeverre deze schuld kan worden meegenomen, indien het gevolg is dat er geen draagkracht overblijft voor het betalen van kinderalimentatie. Ook rest de vraag hoe lang er rekening kan worden gehouden met deze schuld en of hier richtlijnen voor zijn.

Situatie 2: Woonlasten

Na een scheiding verlaat de man de echtelijke woning. De vrouw blijft hier wonen tot de woning wordt verkocht. Tot deze tijd zal de man de woonlasten van de vrouw op zich nemen, waardoor hij dubbele woonlasten heeft. In de Tremanormen wordt er rekening gehouden met een standaard woningforfait, waarbij er ook enkele situaties zijn opgenomen wanneer er kan worden afgeweken van het rekenmodel. Ook in dit geval kan de situatie ontstaan dat de onderhoudsplichtige geen draagkracht overhoudt om kinderalimentatie te betalen. De organisatie vraagt zich af wanneer er precies rekening gehouden kan worden met deze hogere woonlasten.

Situatie 3: Restschuld voormalige echtelijke woning

Partijen besluiten te scheiden. Na verloop van tijd wordt de voormalige echtelijke woning verkocht. De restschuld bedraagt samen €60.000,- te verdelen over de man en de vrouw. Na verkoop van de echtelijke woning, huren de man en de vrouw beiden een huis. In deze situatie wordt er vanuit gegaan dat de huur min of meer gelijk is aan elkaar. De man is alimentatieplichtig. Voor Back2Balance is het onduidelijk wanneer in deze situatie de aanvaardbaarheidstoets kan worden toegepast. Kan deze worden toegepast indien de man de volledige restschuld aflost of kan er ook rekening worden gehouden indien de man en de

³³ 'De gevolgen van de nieuwe richtlijn kinderalimentatie' huveradvocaten.nl zoek op: *echtscheiding en kinderen*

vrouw allebei de helft van de restschuld voor hun rekening nemen?

3.3 Ervaringen en knelpunten echtscheidingsexperts

Er is ook gekeken naar de ervaringen van andere echtscheidingsexperts, om een volledig beeld te krijgen van de knelpunten die de nieuwe richtlijnen met zich mee brengen. Er zijn hiervoor verschillende open interviews afgenomen, waarbij er dieper op de nieuwe richtlijnen omtrent kinderalimentatie is ingegaan. Er zijn interviews afgenomen waarbij de knelpunten uit andere organisaties naar voren zijn gekomen. Ook is er geïnformeerd naar de ervaringen die zij hebben ten behoeve van de knelpunten die naar voren zijn gekomen bij Back2Balance. De situaties uit paragraaf 3.2 zijn voorgelegd aan de hand van voorbeeldcasussen, waarop enkele vragen volgden. De ervaringen van de experts zijn per onderwerp uitgewerkt in hoofdstuk 5. Hier worden de knelpunten onderzocht in de praktijk, waardoor de uitwerking van de interviews hier een goede aansluiting bij hebben.

Het bedrijf heeft verschillende contacten met mediators en advocaten, waardoor er gekozen is om hier gebruik van te maken. De onderstaande gegevens zijn gebaseerd op meningen en ervaringen van zes echtscheidingsexperts. In totaal zijn er vijf advocaten en vijf mediators benaderd, waarvan drie mediators en drie advocaten bereid waren om mee te werken aan dit onderzoek. Dit aantal is groot genoeg geacht om een brede kennisgeving te ontvangen over de nieuwe richtlijnen, en daar tegenover ook klein genoeg om efficiënt te werk te gaan bij het verwerken van deze gegevens. De interviews zijn uitgewerkt en opgenomen in bijlage A t/m F. Wegens privacy redenen zijn de interviews anoniem verwerkt.

De nieuwe richtlijnen uit de Tremanormen worden door de echtscheidingsexperts als helder ervaren. Het is goed dat er wordt gewerkt met richtlijnen om enige structuur in de berekeningen aan te houden. Er wordt aangegeven dat de richtlijnen echter geen vereenvoudiging bieden, maar de essentie is goed. Door internettools kunnen ex-partners nu zelf een globale schatting van de kinder- en partneralimentatie uitrekenen. Hier zijn echter veel gegevens voor nodig, waardoor dit niet voor iedereen even duidelijk is. De richtlijnen vergen namelijk veel uitleg voor cliënten. Cliënten zien hun situatie al snel als 'anders', waardoor dit voor onbegrip kan zorgen. Een eenduidige mening ontstaat over het feit dat het berekenen van kinderalimentatie maatwerk blijft. De richtlijnen op papier zijn duidelijk, maar in de praktijk werkt het niet altijd zo.

Cliënten hebben vaak schulden of extra lasten waar rekening mee gehouden dient te worden. Moreel gezien kan hier nog discussie over gevoerd worden. Dienen kinderen de dupe te zijn van de opgebouwde schulden tijdens het huwelijk? Hier wordt een simpel antwoord op gegeven. De schulden dienen afgelost te worden, ook al worden ze niet meegerekend in de draagkracht. Dit kan tot onaangename situaties leiden, waarbij de schulden betaald dienen te worden van geld dat niet beschikbaar is. Het doel is niet om de kinderen in een ongunstige situatie te brengen, maar om de situatie rondom te schulden en alimentatie zo goed mogelijk af te wikkelen. Voorzitter van de Werkgroep Alimentatienormen spreekt zich hier ook over uit: 'De aanvaardbaarheid van de vaststellingen dient in het oog te worden gehouden, zodat het aandeel onverhaalbare vaststellingen niet onnodig stijgt.'³⁴ Hieruit kan geïnterpreteerd worden dat er gekeken dient te worden naar de gevolgen van de vaststelling van de kinderalimentatie, zodat er geen onnodige schulden ontstaan.

Bij kleinere schulden kan er ook een alimentatie voor verschillende periodes worden vastgesteld. Een periode waarbij er rekening wordt gehouden met de schuld, waarop de periode volgt waarin er geen rekening meer gehouden wordt met de schuld. Hierdoor worden de bedragen die meegenomen worden in de berekening van de alimentatie beperkt en wordt er rekening gehouden met de schuld en met het kind. Over de termijn voor het meenemen van de schuld bij het berekenen van kinderalimentatie zijn geen duidelijke richtlijnen bekend. De echtscheidingsexperts houden rekening met de redelijkheid en billijkheid, waarbij er wordt

³⁴ Roelvink-Verhoeff, *FJR* 2013/17

gekeken naar het inkomen, de hoogte van de aflossing en een redelijke periode waarin de schuld afgelost dient te zijn.

De knelpunten die de echtscheidingsexperts ervaren, sluiten aan bij de situaties die Back2Balance heeft voorgelegd. Er worden vooral vragen gesteld rondom het afwijken van het rekenmodel en het berekenen met forfaitaire bedragen. Tevens wordt de onduidelijkheid voor de cliënt ook aangekaart als knelpunt. De echtscheidingsexperts geven aan dat het berekenen van alimentatie maatwerk blijft, waardoor er altijd naar de situatie omheen gekeken dient te worden.

3.4 Conclusie

De recente ontwikkelingen op het gebied van kinderalimentatie brengen verschillende knelpunten met zich mee in de praktijk. Back2Balance heeft enkele vragen over het afwijken van het rekenmodel, waaronder het meenemen van de huwelijkse schuld, de hogere woonlasten of de restschuld van de voormalige echtelijke woning bij het berekenen van kinderalimentatie. Uit de interviews blijkt dat de echtscheidingsexperts ook onduidelijkheden opmerken in het afwijken van het rekenmodel en dat zij het lastig vinden om de Tremanormen uit te leggen aan de cliënt.

4 Berekening kinderalimentatie: afwijken rekenmodel

4.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk zijn de knelpunten besproken omtrent de recente ontwikkelingen op het gebied van kinderalimentatie. De voornaamste knelpunten die naar voren komen hebben betrekking op situaties waarin er afgeweken kan worden van het rekenmodel. In dit hoofdstuk zal er, middels literatuur, in het algemeen ingegaan worden op situaties waarin er afgeweken kan worden van het rekenmodel.

4.2 Afwijken van het rekenmodel

In verschillende gevallen kan er worden afgeweken van het rekenmodel:³⁵

- Bij verwijtbaar, niet voor herstel vatbaar, inkomensverlies van de onderhoudsplichtige
- Bij extra lasten in verband met verplichtingen die de onderhoudsplichtige niet uit het draagkrachtloos inkomen kan voldoen, zoals de restschuld van de voormalige echtelijke woning of andere huwelijkse schulden en lasten van de voormalige woning die door de voormalige partner wordt bewoond.
- In geval van schuldsanering
- In geval van verpleging in een AWBZ instelling

4.2.1 Verwijtbaar, niet voor herstel vatbaar inkomensverlies

Indien er sprake is van een situatie waarbij de onderhoudsplichtige een inkomensvermindering veroorzaakt heeft en deze inkomensvermindering ook aan hem te verwijten is, wordt er gekeken of er afgeweken kan worden van het rekenmodel. Hierbij zijn de volgende vragen belangrijk: Kan hij redelijkerwijs het oude inkomen weer verwerven of kan dit van hem geveerd worden?³⁶

Indien hij het oude inkomen weer kan verwerven, of dit in ieder geval van hem geveerd kan worden, dan wordt er bij het berekenen van de alimentatie uitgegaan van het oorspronkelijke inkomen. Als het oude inkomen niet meer verworven kan worden, of dit niet van hem geveerd kan worden, dan wordt er per situatie bekeken of er afgeweken kan worden van het rekenmodel. Hierbij wordt er gekeken naar de omstandigheden waarbij de inkomensvermindering geheel of ten dele buiten beschouwing wordt gelaten. In de situatie waarbij de onderhoudsplichtige de inkomensvermindering zelf teweeg heeft gebracht, wordt er niet per direct uitgesloten dat er bij het bepalen van de draagkracht met deze inkomensvermindering rekening wordt gehouden.³⁷

In het bijzonder wordt er gekeken naar de gedraging van de onderhoudsplichtige die geleid heeft tot een inkomensvermindering. Had de onderhoudsplichtige zich moeten onthouden van de gedraging met het oog op de belangen van de onderhoudsgerechtigde? Indien het antwoord op deze vraag positief is, zal er geen rekening worden gehouden met de inkomensvermindering en wordt er met het oude fictieve inkomen gerekend. In de situatie waarbij de onderhoudsplichtige zich niet had behoren te onthouden van de gedragingen waardoor er inkomensverlies is ontstaan, zal er gerekend worden met het nieuwe verminderde inkomen.³⁸

Verder dient er rekening te worden gehouden met de gevolgen van het buiten beschouwing laten van de inkomensvermindering van de onderhoudsplichtige. Het voldoen van de onderhoudsplicht mag in beginsel niet leiden tot een situatie waarbij de onderhoudsplichtige niet meer over voldoende middelen beschikt om zelf in de noodzakelijke kosten van onderhoud te voorzien. Hierbij wordt de norm gesteld dat de onderhoudsplichtige in ieder

³⁵ Rapport alimentatienormen 2014, p. 48

³⁶ HR 16 februari 1979, ECLI:NL:HR:1979:AC6490.

³⁷ HR 23 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZC2556.

³⁸ Rapport alimentatienormen 2014, p. 50

geval niet minder dan 90 % van de voor hem geldende bijstandsnorm tot zijn beschikking heeft.³⁹ Dit wordt ook bevestigd in een uitspraak van het Hof Amsterdam op 3 september 2013.⁴⁰ De man heeft zijn onderneming beëindigd en is in loondienst getreden, waardoor er inkomensverlies is ontstaan. Er is gebleken dat bij het betalen van kinderalimentatie, de man niet meer in de noodzakelijke kosten van zijn levensonderhoud kan voorzien. De alimentatie is in deze uitspraak op nihil gesteld.

Er wordt een uitzondering gemaakt indien de onderhoudsplichtige een voor herstel vatbare inkomensvermindering heeft. Het uitgangspunt bij het vaststellen van de draagkracht is hierbij immers dat het daarbij niet alleen aankomt op het inkomen dat de onderhoudsplichtige verwerft, maar ook op het inkomen dat de onderhoudsplichtige geacht kan worden zich redelijkerwijs in de naaste toekomst te kunnen verwerven.⁴¹

4.2.2 Extra lasten

Er kan sprake zijn van een situatie waarbij er niet vermijdbare en niet verwijtbare lasten vast staan, zoals betalingen in verband met de restschuld van de voormalige woning of andere schulden uit het huwelijk. In deze situatie kan het voor komen dat met deze extra lasten rekening wordt gehouden bij het vaststellen van het draagkrachtloos inkomen. De onderhoudsplichtige kan dit aangeven, indien hij de extra lasten niet meer uit het draagkrachtloos inkomen kan voldoen. De extra kosten kunnen bij het draagkrachtloos vermogen worden opgeteld, waardoor het draagkrachtloos vermogen verhoogd wordt en de kinderalimentatie lager kan uitvallen. Het draagkrachtloos vermogen wordt in mindering gebracht met het NBI. Van het bedrag dat hierna overblijft, is in beginsel 70% beschikbaar voor kinderalimentatie.

Indien er extra lasten zijn ontstaan in verband met de voormalige eigen woning, terwijl die woning niet meer wordt bewoond door de onderhoudsplichtige maar wel door de voormalige partner, dan kunnen allebei de partijen het draagkrachtloos inkomen verhogen met de daadwerkelijke eigen kosten van de woonlasten in plaats van de forfaitaire woonlasten waar normaliter mee gerekend wordt. Deze extra lasten staan opgenomen onder paragraaf 7.2 in het Tremarapport en worden verder ook omschreven als 'de extra lasten uit paragraaf 7.2 van het Tremarapport'.

4.2.3 Schuldsanering

Er kan worden afgeweken van het rekenmodel in geval een onderhoudsplichtige is toegelaten tot de WSNP. Indien een onderhoudsplichtige is toegelaten tot de wettelijke schuldsanering, heeft hij de mogelijkheid om de rechter-commissaris te verzoeken om bij het vaststellen van het vrij te laten bedrag, rekening te houden met de zorg en onderhoudsverplichting voor zijn kinderen. Na 1 juli 2010 is er in het Tremarapport opgenomen dat er een maximaal bedrag van 136 euro per maand per kind kan worden vrijgehouden in het vrij te laten bedrag.⁴² Hier is echter in 2011 kritiek op geleverd vanuit de Hoge Raad. De Hoge Raad bepaalde dat de kinderalimentatie volgens de wet niet systematisch voorrang heeft bij schuldsanering. De rechter-commissaris dient per geval te beoordelen of de hoogte van het vrij te laten bedrag verhoogd wordt met een bedrag dat bestemd is voor de betaling van de kinderalimentatie. Dit dient dus per situatie bekeken te worden, rekening houdend met alle omstandigheden.⁴³

Indien de rechter-commissaris geen rekening houdt met de onderhoudsverplichting jegens de kinderen of indien de rechter-commissaris wel rekening heeft gehouden hiermee, maar er

³⁹ HR 23 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZC2556

⁴⁰ Hof Amsterdam 3 september 2009, ECLI:NL:GHAMS:2013:3028

⁴¹ HR 23 november 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD4010

⁴² Rapport alimentatienormen 2012, p. 14

⁴³ HR 18 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BU4937.

alsnog onvoldoende vermogen is om aan de alimentatieplicht te voldoen, dan wordt er aanbevolen om het bedrag van de kinderalimentatie op nihil te bepalen of in ieder geval te verlagen voor de duur dat de onderhoudsplichtige is toegelaten tot de wettelijke schuldsanering. Dit verzoek wordt over het algemeen toegekend, waardoor er tijdens de schuldsanering geen of een verminderde alimentatieplicht ontstaat. De verplichting tot het betalen van alimentatie herleeft vaak nadat de schuldsanering beëindigd is.⁴⁴

4.2.4 Verpleging AWBZ-instelling

Er kan worden afgeweken van het rekenmodel indien de onderhoudsplichtige verpleegd wordt in een AWBZ-instelling. De AWVZ vergoedt langdurige zorg voor mensen met een ernstige beperking.⁴⁵ De onderhoudsplichtige die verpleegd wordt, is daarvoor een eigen bijdrage verschuldigd. Deze bijdrage wordt vastgesteld door het CAK. De Expertgroep Alimentatienormen beveelt aan de draagkracht te berekenen waarbij uitsluitend de noodzakelijke kosten in mindering worden gebracht op het NBI.⁴⁶ Er wordt dus geen rekening gehouden met de eigen AWBZ-bijdrage.

4.3 Richtlijnen aanvaardbaarheidstoets

De aanvaardbaarheidstoets, uit paragraaf 7.3 van het Tremarapport, kan toegepast worden indien er sprake is van extra lasten die niet in aanmerking komen onder de besproken extra lasten uit paragraaf 7.2 van het Tremarapport. In het Tremarapport zijn enkele richtlijnen omschreven waaraan voldaan moet worden bij toepassing van de aanvaardbaarheidstoets.

Indien er zich een situatie voordoet waarbij de onderhoudsplichtige een lager inkomen heeft dan €1.250 of er sprake is van andere schulden of lasten, kan er bij de berekening van de kinderalimentatie een onaanvaardbare situatie ontstaan. Er is sprake van een onaanvaardbare situatie indien:

- De onderhoudsplichtige niet meer in de noodzakelijke kosten kan voorzien, indien er wordt uitgegaan van de bijdrage uit de draagkrachttabel
- De onderhoudsplichtige na vermindering van alle lasten, minder dan 90% van zijn inkomen van de voor hem geldende bijstandsnorm overhoudt.

Op 25 april 2013 formuleerde het Hof te Arnhem – Leeuwarden bovenstaande voorwaarden. Deze genoemde voorwaarden zijn in lijn met de richtlijnen uit het Tremarapport.⁴⁷ Er wordt echter niet altijd rekening gehouden met deze definitie.

De onderhoudsplichtige dient te onderbouwen dat er sprake is van een dergelijke situatie zoals hierboven omschreven en dat de berekening op basis van de standaard draagkrachttabel uit het Tremarapport niet aanvaardbaar is. De stelplicht ligt daardoor bij de partij die zich op de uitzondering beroept. Een enkele verwijzing naar een draagkrachtberekening is onvoldoende, waardoor het beroep op de aanvaardbaarheidstoets kan worden afgewezen.⁴⁸ Er wordt verwacht dat de onderhoudsplichtige een volledig overzicht aanbiedt, waarbij er voldoende aannemelijk wordt gemaakt dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn om in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud te voorzien.⁴⁹ Bij een onvoldoende sluitende bewijsvorming van de onaanvaardbare situatie, wordt een beroep op de aanvaardbaarheidstoets dus niet gehonoreerd.⁵⁰ Er wordt rekening gehouden met de financiële situatie van de onderhoudsplichtige, waarbij er gekeken wordt naar 1) het inkomen en vermogen; 2) de noodzaak van de lasten; 3) de mogelijkheid om zich van deze lasten te bevrijden; 4) de zorgregeling; 5) de verhouding tussen de onderhoudsplichtigen. De

⁴⁴ 'Moet ik alimentatie betalen als ik in de Wsnp zit?' wsnp.rvr.org zoek op: *alimentatie*

⁴⁵ 'AWBZ-zorg' rijksoverheid.nl zoek op: *Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten*

⁴⁶ Rapport alimentatienormen 2014, p. 50

⁴⁷ Hof Arnhem-Leeuwarden 25 april 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:2978

⁴⁸ R. van Coolwijk, *REP* 2013/6

⁴⁹ Rechtbank Overijssel 19 februari 2014, ECLI:NL:RBOVE:2014:1521

⁵⁰ Hof Arnhem-Leeuwarden 30 januari 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:626

aanvaardbaarheidstoets vindt plaats nadat de berekening voor de draagkracht is uitgevoerd en vóór de vaststelling van de bijdrage van de onderhoudsplichtige.⁵¹

Bij een beroep op de aanvaardbaarheidstoets wordt er verwacht dat de onderhoudsplichtige volledig en duidelijk inzicht geeft in zijn inkomens- en vermogenspositie en zijn bestedingen. Dit kan hij doen door middel van een overzicht van zijn inkomsten en uitgaven met onderliggende stukken. De rechter beoordeelt vervolgens of er bij de berekende bijdrage onvoldoende rekening is gehouden met de omstandigheden die de draagkracht kunnen beïnvloeden. Hierin spelen verwijtbaarheid en de mogelijkheid tot vermindering van de lasten een rol.

4.3.1 Verwijtbaarheid en vermijdbaarheid

Indien het inkomensverlies niet hersteld kan worden, wordt er bepaald of de vermindering verwijtbaar is. Er wordt gekeken of de onderhoudsplichtige, gelet op de belangen van de onderhoudsgerechtigde, zich had behoren te onthouden van de gedraging die geleid heeft tot het inkomensverlies. Indien de onderhoudsplichtige de zwaardere lasten had kunnen voorkomen, is er sprake van verwijtbare lasten. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan uit verwijtbare werkeloosheid. Indien de onderhoudsplichtige zonder goede redenen zijn baan heeft opgezegd, kan dit leiden tot verwijtbaar inkomensverlies.

Er bestaat geen grond voor afwijking van het rekenmodel indien de lasten verwijtbaar zijn en de onderhoudsplichtige zich van de schulden kan bevrijden of er een regeling voor te treffen is. De kinderalimentatie wordt in deze situatie berekend door middel van de draagkrachttabel. Indien de lasten verwijtbaar zijn, maar er geen mogelijkheid is om deze te vermijden dan wordt er gekeken of deze lasten uit de vrije ruimte kunnen worden voldaan. Met de vrije ruimte wordt de 30% bedoeld, die overblijft na vermindering van de forfaitaire lasten en kinderalimentatie op het nette inkomen. Kunnen deze lasten niet uit de vrije ruimte worden betaald, dan dient er een onderzoek naar de draagkracht plaats te vinden. Bij niet-verwijtbare lasten, waarbij de onderhoudsplichtige zich van de last kan bevrijden, bestaat er geen grond voor afwijking van het rekenmodel.⁵²

4.4 Conclusie

In het Tremarapport worden verschillende situaties opgenomen, waarin er kan worden afgeweken van het rekenmodel. Dit is voornamelijk in bijzondere gevallen en hangt af van de situaties eromheen. Dit onderzoek zal zich vooral richten op de afwijking, middels het meenemen van de extra lasten van de onderhoudsplichtige uit paragraaf 7.2 van het Tremarapport en de afwijking van het rekenmodel middels de aanvaardbaarheidstoets uit paragraaf 7.3 van het Tremarapport.

⁵¹ Rapport alimentatienormen 2014, p. 50

⁵² Rapport alimentatienormen 2014, p. 50

5 Knelpunten in de praktijk

5.1 Inleiding

In het vorige hoofdstuk is besproken dat er in verschillende situaties afgeweken kan worden van het rekenmodel op basis van het Tremarapport. Toch lijken deze situaties niet helder in de praktijk, waardoor er verwarring ontstaat rondom de aanvaardbaarheidstoets. Om een beeld te krijgen van de manier waarop de praktijk omgaat met deze knelpunten rondom het afwijken van het rekenmodel, wordt er gekeken naar de jurisprudentie en de ervaringen van de echtscheidingsexperts. De jurisprudentie is onderzocht vanaf april 2013, omdat vanaf deze datum alle wijzigingen omtrent de nieuwe rekenmethode zijn ingevoerd. Tevens zullen de ervaringen van de echtscheidingsexperts per onderwerp kort toegelicht worden.

5.2 De onaanvaardbare situatie

Bij een beroep op de aanvaardbaarheidstoets, wordt er gekeken naar de situatie van de onderhoudsplichtige. Indien de lasten leiden tot een onaanvaardbare situatie kan er rekening worden gehouden met deze lasten bij de berekening van de kinderalimentatie. De onaanvaardbaarheid, zoals deze beschreven wordt in de richtlijnen en zoals het Hof Arnhem-Leeuwarden deze heeft uitgesproken luidt als volgt: *"Indien in geschil is of sprake is van extra lasten en of deze effect zouden moeten hebben op de draagkracht, kan aanleiding bestaan voor toepassing van de aanvaardbaarheidstoets. In die gevallen waar sprake is van schulden, andere lasten of een lager inkomen dan €1250, kan de vaststelling van een bijdrage op basis van de tabel tot een onaanvaardbare situatie leiden voor de onderhoudsplichtige. Van een onaanvaardbare situatie is sprake indien de onderhoudsplichtige bij de vast te stellen bijdrage niet meer in de noodzakelijke kosten van bestaan kan voorzien, of van zijn inkomen na vermindering van de lasten minder dan 90% van de voor hem geldende bijstandsnorm overhoudt."*⁵³

De aanvaardbaarheidstoets wordt dus toegepast indien de extra lasten in geschil zijn. Hieruit kan worden afgeleid dat er eerst gekeken dient te worden naar de extra lasten. Indien deze extra lasten kunnen worden meegenomen uit paragraaf 7.2 van het Tremarapport, is er geen beroep nodig op de aanvaardbaarheidstoets. Worden deze lasten betwifteld of is er sprake van een vermijdbare of verwijtbare last, dan kan er een beroep gedaan worden op de aanvaardbaarheidstoets. Aan de hand van de beschreven knelpunten en voorbeeldsituaties zullen de uitspraken vanaf 2013 geanalyseerd worden.

5.3 Situatie 1: huwelijkse schulden

De eerste situatie waarbij de organisatie enkele vragen heeft gesteld, is de situatie rondom de huwelijkse schulden. De man wordt door de schuldeisers gedwongen de volledige huwelijkse schuld op zich te nemen. Er wordt gekeken in hoeverre de praktijk deze schuld meeneemt in de berekening van de kinderalimentatie.

5.3.1 Aanvaardbaarheidstoets huwelijke schulden

Bij huwelijkse schulden wordt er regelmatig een beroep gedaan op de aanvaardbaarheidstoets. De definitie van 'onaanvaardbaarheid' wordt echter niet altijd toegepast. In de situatie waarbij de schuld ten tijde van het huwelijk toebedeeld wordt aan de man, worden verschillende uitspraken gedaan. In een uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant van 31 mei 2013 wordt het beroep op de aanvaardbaarheidstoets afgewezen.⁵⁴ In deze zaak is er sprake van huwelijkse schulden, maar deze schulden worden betwifteld. De aflossing van deze schulden leidt niet tot een onaanvaardbare situatie, waardoor deze uitspraak in overeenstemming is met voorwaarden voor de aanvaardbaarheidstoets uit de Tremanormen. Dit blijkt ook uit een uitspraak van het Hof 's-Hertogenbosch op 27 juni

⁵³ Hof Arnhem-Leeuwarden 25 april 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:2978

⁵⁴ J.P.M. Bol, REP 2013/7

2013.⁵⁵ De man heeft een betalingsverplichting van €200,- in de maand aan aflossing van een huwelijkse schuld. Het Hof toetst de situatie aan de voorwaarden van een onaanvaardbare situatie en komt tot de conclusie dat daar geen sprake van is. De huwelijkse schuld wordt niet meegenomen in de berekening van de alimentatie.

Een ander voorbeeld is een uitspraak van de Rechtbank Noord-Holland.⁵⁶ De man doet een beroep op de aanvaardbaarheidstoets vanwege een aflossing van huwelijkse schulden van €150,- in de maand. Beide partijen komen overeen dat dit een redelijk bedrag is, waardoor de aflossing wordt meegenomen in de berekening van de alimentatie. In deze uitspraak wordt er een beroep gedaan op de aanvaardbaarheidstoets, waardoor vervolgens het draagkrachtloos inkomen verhoogd wordt met de schuld. Eenzelfde uitspraak doet het Hof Arnhem-Leeuwarden op 6 februari 2014.⁵⁷ Zij honoreren het beroep op de aanvaardbaarheidstoets en verhogen het draagkrachtloos inkomen met de aflossing van de schuld. Dit duidt niet op een toepassing van de aanvaardbaarheidstoets, maar op een afwijking van het rekenmodel met betrekking tot de extra lasten die rusten op de onderhoudsplichtige (paragraaf 7.2 van het Tremarapport). Deze lasten kunnen, indien deze niet vermijdbaar en niet verwijtbaar zijn, opgeteld worden bij het draagkrachtloos inkomen, waardoor de kinderalimentatie lager kan uitvallen. Het NBI min het draagkrachtloos inkomen (waar de eventuele aflossing van schulden bij opgeteld is) vormt de draagkracht voor de kinderalimentatie. De correctie via paragraaf 7.2 van het Tremarapport vindt dus plaats vóór de totale berekening van de kinderalimentatie, namelijk bij de berekening van de draagkracht. De aanvaardbaarheidstoets vindt pas plaats nadat dat berekening van de kinderalimentatie heeft plaatsgevonden. In deze uitspraken wordt er bij een beroep op de aanvaardbaarheidstoets, de correctie toegepast bij de draagkrachtberekening. Deze afwijkingen van het rekenmodel worden hier door elkaar heen gebruikt.

5.3.2 Huwelijkse schulden als extra lasten

De huwelijkse schulden kunnen dus ook via een andere weg worden meegenomen in de berekening van kinderalimentatie. Op grond van paragraaf 7.2 het Tremarapport kan het draagkrachtloos inkomen verhoogd worden met de lasten die op de onderhoudsplichtigen rusten. De extra lasten ten behoeve van de gezamenlijke schuld kunnen worden opgeteld bij het draagkrachtloos inkomen. Dit wordt vervolgens in mindering gebracht met het NBI, waardoor er een lagere draagkracht kan ontstaan voor de onderhoudsplichtige. Dit wordt bevestigd in een uitspraak van Rechtbank Den Haag.⁵⁸ De man onderbouwt dat hij een aflossing van een huwelijkse schuld en lening dient te voldoen. Hier wordt rekening mee gehouden in de berekening, wat tot resultaat leidt dat de man alsnog voldoende draagkracht heeft om de bijdrage aan de vrouw te betalen. Opmerkelijk in deze uitspraak is dat er geen vergelijking wordt gemaakt tussen de draagkracht van de vrouw en de man, zoals aangegeven wordt in het Tremarapport. Er wordt uitgegaan van een voldoende draagkracht van de man, waardoor de Rechtbank besluit het beroep op de aanvaardbaarheidstoets af te wijzen en de bijdrage voor de man in de kosten van de kinderen, vast te stellen op €250,- in de maand.

Ook een uitspraak van het Hof Arnhem-Leeuwarden⁵⁹ toetst niet aan de voorwaarden van de aanvaardbaarheidstoets. In deze zaak was er sprake van een huwelijke schuld, met een aflossing van €1.000 per maand, waarbij er een beroep op de aanvaardbaarheidstoets is gedaan. Het hof heeft het draagkrachtloos inkomen met dit bedrag verhoogd, zoals beschreven in de richtlijnen uit het Tremarapport. Hier was een beroep op de aanvaardbaarheidstoets niet noodzakelijk. De extra lasten zijn meegenomen op basis van de

⁵⁵ Hof 's-Hertogenbosch 27 juni 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:2646

⁵⁶ Rechtbank Noord-Holland 11 april 2013, ECLI:L:RBNHO:2013:CA1880

⁵⁷ Hof Arnhem-Leeuwarden 6 februari 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:1054

⁵⁸ Rechtbank Den Haag 6 februari 2014, ECLI:NL:RBDHO:2014:2282

⁵⁹ Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:6992

extra lasten uit paragraaf 7.2 van het Tremarapport. Deze correctie heeft dus, uitgaande van de richtlijnen uit het Tremarapport, plaatsgevonden vóór het toepassen van de aanvaardbaarheidstoets.

5.3.3 De echtscheidingsexperts over huwelijkse schulden

De echtscheidingsexperts geven aan in deze situatie, waarbij de schuld ten behoeve van de huishouding toebedeeld wordt aan de man, rekening te houden met deze schuld bij het berekenen van kinderalimentatie. Bij mediation staat voorop dat partijen afspraken dienen te maken over de draagplicht van een schuld en de afwikkeling daarvan. Deze afspraken kunnen gevolgen hebben voor de capaciteit van het verstrekken van levensonderhoud van de onderhoudsplichtige. Het is echter niet zo dat een situatie waarbij de gevolgen van het meenemen van de schuld in de berekening zal leiden tot een negatieve draagkracht van de kinderalimentatie, invloed zal hebben op het meenemen van de schulden.

5.3.4 Rekenvoorbeeld met huwelijkse schulden

Om een duidelijk beeld te krijgen van de berekening van de kinderalimentatie, wordt er een rekenvoorbeeld gemaakt. In dit rekenvoorbeeld wordt er uitgegaan van de richtlijnen uit het Tremarapport, waarbij het draagkrachtloos inkomen verhoogd kan worden met eventuele huwelijkse schulden op grond van paragraaf 7.2. In dit voorbeeld worden de fiscale voordelen en het kindgebonden budget buiten beschouwing gelaten. Het volgende voorbeeld geeft een indicatie van de veranderingen in draagkracht bij de toedeling van de huwelijkse schuld aan de man:

Man en vrouw zijn gescheiden en hebben één kind. Het kind staat ingeschreven bij de vrouw. Drie dagen in de week verblijft het kind bij de man. Voor het berekenen van de kinderalimentatie wordt er eerst gekeken naar de bedragen die hiervoor nodig zijn, zoals het NBI van de man en vrouw, en de behoefte van het kind:

NBI Man:	€2.500
NBI Vrouw:	€2.000
Behoeft kind:	€640
Zorgkorting man:	$35\% \times €640 = €224$

De draagkracht wordt als volgt berekend: $70\% [NBI - (0,3 \times NBI + €860)]$. Het draagkrachtloos inkomen bestaat uit 30% forfaitaire woonlasten en de bijstandsnorm.

Draagkracht man:	$70\% \text{ van } €2.500 - (0,3 \times €2.500 + €860) = €623$
Draagkracht vrouw:	$70\% \text{ van } €2.000 - (0,3 \times €2.000 + €860) = €378$

*De gezamenlijke draagkracht kan nu vastgesteld worden: $€623 + €378 = €1001$
Op basis van deze gegevens kan nu de kinderalimentatie berekend worden:*

Man:	$€623 / €1001 \times €640 = €398 - €224 = €174$
Vrouw:	$€378 / €1001 \times €640 = €242$

Tijdens het huwelijk is er een schuld ontstaan. Deze schuld wordt toebedeeld aan de man. De aflossing van deze schuld wordt berekend op €150 in de maand. Deze schuld kan op grond van paragraaf 7.2 van het Tremarapport worden opgeteld bij het draagkrachtloos inkomen:

Draagkracht man inclusief aflossing huwelijkse schuld:
 $70\% \text{ van } €2.500 - (0,3 \times €2.500 + €860 + €150) = €518$

Door het meerekenen van de aflossing van de huwelijkse schuld, wordt de draagkracht aan een bijdrage van het kind lager. De gezamenlijke draagkracht kan nu opnieuw berekend

worden: €518 (draagkracht man) + €378 (draagkracht vrouw) = €896.

De bijdrage van de man in de kinderalimentatie, inclusief de aflossing van de schuld kan nu berekend worden: $\frac{€518}{€896} \times €640 = €370 - €224 = €146$.

De bijdrage van de man in de kinderalimentatie wordt dus beïnvloed, indien de kosten van de huwelijkse schuld mee worden genomen. De bijdrage aan kinderalimentatie wordt minder.

5.3.5 Tussenconclusie

Huwelijkse schulden en andere niet verwijtbare en niet vermijdbare lasten kunnen dus worden opgeteld bij het draagkrachtloos inkomen en kunnen hierdoor ook invloed hebben op de bijdrage in de kosten van de kinderen. Indien er sprake is van andere extra lasten kan er een beroep worden gedaan op de aanvaardbaarheidstoets. De richtlijnen geven aan dat er getoetst dient te worden aan de voorwaarden voor een onaanvaardbare situatie. Uit de praktijk blijkt dat deze twee manieren van afwijken in het rekenmodel door elkaar kunnen lopen. De verwarring ontstaat door de jurisprudentie waarbij de aanvaardbaarheidstoets wordt toegepast, terwijl een correctie op grond van paragraaf 7.2 van het Tremarapport voldoende was geweest.

5.4 Situatie 2: Woonlasten

Een andere veelvoorkomend knelpunt binnen de nieuwe richtlijnen zijn de woonlasten. Er wordt in de nieuwe richtlijnen met betrekking tot de kinderalimentatie gerekend met een standaard woningforfait van 30%. In gevallen van hogere of dubbele woonlasten, leidt dit tot knelpunten in de praktijk.

5.4.1 Aanvaardbaarheidstoets woonlasten

In veel gevallen is er met succes een beroep gedaan op de aanvaardbaarheidstoets in de situatie waarbij er sprake is van hogere woonlasten dan het standaard woningforfait. Ook hier is de wijze waarop de aanvaardbaarheidstoets is toegepast verschillend. Rechtbank Limburg kijkt op 24 april 2013 in hoeverre de werkelijke woonlasten de forfaitaire woonlasten te boven gaat en telt dit bedrag op bij het draagkrachtloos inkomen.⁶⁰ In andere gevallen wordt de extra last geheel opgeteld bij het draagkrachtloos inkomen. Het geheel optellen van de extra last kan tot gevolg hebben dat er geen draagkracht meer bestaat voor het betalen van kinderalimentatie. In een uitspraak van de Rechtbank Utrecht was dit het geval.⁶¹ Hoewel de draagkracht voor de kinderalimentatie ontoereikend is vanwege de aanvaardbaarheidstoets, blijkt dat de man wel draagkracht heeft voor partneralimentatie.⁶² Deze verschillen in de draagkracht voor alimentatie ontstaan, doordat er bij kinderalimentatie gerekend wordt met een standaard woningforfait en er bij de berekening van partneralimentatie wordt uitgegaan van de werkelijke woonlasten.

Indien de werkelijke woonlasten lager liggen dan het woningforfait, ontstaan er situaties waarbij er wel partneralimentatie kan worden betaald, maar geen kinderalimentatie.⁶³ In deze situatie waarbij de draagkracht voor de kinderalimentatie ontoereikend is, maar er wel ruimte wordt geacht voor partneralimentatie, wordt de hoofdregel uit art 1:400 BW niet in acht genomen. De hoofdregel luidt dat kinderen die de leeftijd van een en twintig jaren nog niet bereikt hebben, voorrang hebben boven alle andere onderhoudsgerechtigden. In deze situatie is het wenselijk dat er eerst gekeken wordt naar de kinderalimentatie en vervolgens naar de partneralimentatie.⁶⁴

In een uitspraak van Rechtbank Limburg worden de meegenomen schulden gecompenseerd

⁶⁰ Rechtbank Limburg 24 april 2013, zaaknr: 116444/FARK 12-773

⁶¹ Rechtbank Midden Nederland locatie Utrecht 22 mei 2013, zaaknr: 328847/FARK 12-4956

⁶² J.P.M. Bol, *REP* 2013/4

⁶³ M.L.C.C De Bruijn-Lückers, *REP* 2014/2

⁶⁴ J.P.M. Bol, *REP* 2013/4

met de lage woonlasten.⁶⁵ De man heeft een geslaagd beroep op de aanvaardbaarheidstoets gedaan, wegens een aflossing van schulden van circa €1700 per maand. Daartegenover wordt er bij de man geen rekening gehouden met een standaard woningforfait, gezien de man een woonlast heeft van €95 in de maand. Het standaard woningforfait wordt vervangen door het bedrag van €95 en de aflossing van de schulden wordt opgeteld bij het draagkrachtloos inkomen.⁶⁶

5.4.2 Ontwikkelingen woonlasten Tremarapport

Er is, sinds de nieuwe richtlijnen uit het Tremarapport, veel discussie ontstaan over de woonlasten. Na de scheiding komt het regelmatig voor dat de woonsituatie sneller wordt gewijzigd. Een van de partners kan tijdelijk ergens anders intrekken en vervolgens op zoek gaan naar een eigen woning. Hierdoor zijn de forfaitaire woonlasten wijzigingsbestendig en kan er in sommige situaties rekening worden gehouden met de werkelijke woonlasten.⁶⁷ Sinds 1 april 2013 is er regelmatig een beroep gedaan op de aanvaardbaarheidstoets in verband met de woonlasten. De tekst uit het Tremarapport omtrent de extra lasten en de aanvaardbaarheidstoets bleek niet helemaal duidelijk te zijn. In het Tremarapport van januari 2014 is er een wijziging opgenomen, waarin duidelijk wordt dat lasten die niet in het geschil zijn, niet te vermijden en verwijten zijn, kunnen worden meegenomen in de formule voor het berekenen van het draagkrachtloos inkomen.⁶⁸ Hier kunnen dus ook de hogere woonlasten onder vallen. Het draagkrachtloos inkomen kan in deze situatie worden verhoogd met de werkelijke woonlasten, in plaats van de forfaitaire woonlasten.

5.4.3 Echtscheidingsexperts over de woonlasten

Een afwijking van het rekenmodel is geen uitzondering, maar komt vaak voor indien zich problemen voordoen rond de forfaitaire bedragen. Het knelpunt dat bij alle interviews naar voren is gekomen, is dan ook gelegen in deze forfaitaire bedragen bij het berekenen van kinderalimentatie. Er wordt aangegeven dat er bij de woonlasten vaak rekening gehouden dient te worden met een forfaitair bedrag, terwijl de werkelijke woonlasten veel hoger liggen. Dit kan leiden tot een onredelijke situatie waarbij de draagkracht hoger ligt dan de onderhoudsplichtige daadwerkelijk kan betalen. Door de echtscheidingsexperts wordt aangegeven dat indien zich een dergelijke situatie voordoet, de schulden kunnen oplopen. Er ontstaat namelijk een 'gat' tussen de werkelijke draagkracht van de onderhoudsplichtige en de draagkracht berekend volgens het nieuwe rekensysteem, dat opgelost dient te worden.

Uit onderzoek blijkt dat de echtscheidingsexperts niet direct rekening houden met de hogere woonlasten dan het standaard woningforfait. Er wordt eerst gekeken naar de situatie waarin ex-partners zich bevinden, waardoor er wederom gehandeld wordt naar redelijkheid en billijkheid. Door de echtscheidingsexperts wordt aangegeven dat elke situatie uitzonderlijk kan zijn, waardoor er geen eenduidige uitspraak gedaan kan worden over de uitzonderingssituaties. Voor het afwijken van het rekenmodel, worden verschillende uitzonderingssituaties aangegeven. Enkele situaties die worden aangedragen zijn bijzondere omstandigheden, zoals dubbele woonlasten, een aangepaste woning of een gedwongen woning wegens werk. Indien de eventuele dubbele woonlasten worden meegerekend in de draagkrachtberekening en dit als resultaat leidt, dat er geen ruimte meer is voor kinderalimentatie, geven de echtscheidingsexperts aan dat er alsnog rekening gehouden wordt met deze woonlasten. De mediators adviseren in deze situatie goed overleg te plegen tussen de ex-partners, waarbij de gevolgen van het wel of niet meenemen van de reële woonlasten besproken worden. Advocaten geven in deze situatie aan om naar redelijkheid en billijkheid te handelen en streven voor het beste voor hun cliënt.

⁶⁵ Rechtbank Limburg 3 juli 2013, ECLI:NL:RBLIM:2013:4074

⁶⁶ De Bie-Koopman & Dorhout, *FJR* 2014/7

⁶⁷ M.L.C.C De Bruijn-Lückers, *REP* 2014/2

⁶⁸ A. Roelvink-Verhoeff, *EB* 2014/ 4

5.4.4 Rekenvoorbeeld met woonlasten

Onderstaand voorbeeld zal duidelijk maken hoe hier rekening mee kan worden gehouden. Er wordt gerekend met de bedragen uit het rekenvoorbeeld kinderalimentatie en huwelijkse schulden uit paragraaf 5.3.4:

NBI Man:	€2.500
NBI Vrouw:	€2.000
Behoeft kind:	€640

De man is uit de woning vertrokken, en huurt een huis tegen een betaling van €600,- in de maand. De vrouw woont nog in de echtelijke woning en heeft woonlasten van €800,- in de maand, die worden betaald door de man. Om deze ongelijke situatie te corrigeren kan er bij beide partijen rekening gehouden worden met de werkelijke woonlasten en extra lasten die de man betaalt.⁶⁹ Bij de man worden de kosten van de woonlasten van beide huizen meegerekend en bij de vrouw wordt de forfaitaire woonlasten uit de berekening gehaald. Deze situatie kan invloed hebben op de draagkrachtberekening:

Draagkracht man: $70\% \text{ van } €2.500 - (€600 + €850 + €800) = €175$
Draagkracht vrouw: $70\% \text{ van } €2.200 - (€0 + €850) = €945$

De gezamenlijke draagkracht kan nu vastgesteld worden op: €1120
Nu kan de bijdrage voor de kinderalimentatie van de man berekend worden:
Man: $€175 / €1120 \times €640 = €100$

In dit voorbeeld is te zien dat de dubbele woonlasten van de man invloed hebben op het betalen van de kinderalimentatie. Op basis van deze berekening dient hij €100,- kinderalimentatie per maand te betalen aan de vrouw, nog geen rekening houdend met de zorgkorting die nog van toepassing is. De bijdrage voor de kinderen die de man dient te betalen, daalt flink door het meenemen van de extra woonlasten.

5.4.5 Tussenconclusie woonlasten

Ook de correctie met betrekking tot de woonlasten kan dus sinds 1 januari 2014 worden meegerekend in de kinderalimentatie, op grond van paragraaf 7.2 van het Tremarapport. Voorheen was hier veel onduidelijkheid over, waardoor er veelal een beroep werd gedaan op de aanvaardbaarheidstoets. Deze correctie dient echter te worden onderscheiden van de aanvaardbaarheidstoets. Zoals eerder is aangegeven, vindt de aanvaardbaarheidstoets pas plaats nadat de gehele berekening van de kinderalimentatie is uitgevoerd.⁷⁰ Indien er andere extra lasten zijn, kan er wel een beroep gedaan worden op de aanvaardbaarheidstoets.

5.5 Situatie 3: restschuld echtelijke woning

Bij het verkopen van de voormalige echtelijke woning kan een restschuld ontstaan. Het is niet duidelijk in welke gevallen deze schuld kan worden meegerekend bij de alimentatie.

5.5.1 Restschuld als extra lasten

Een restschuld van de echtelijke woning, wordt in principe verdeeld over beide ex-partners. Bij een restschuld van de voormalige echtelijke woning kan er, net als bij de hogere woonlasten, rekening worden gehouden door het draagkrachtloos inkomen te verhogen.⁷¹ Indien de last niet in het geschil is en de lasten ook niet vermijdbaar en/of verwijtbaar zijn, kan deze last worden meegenomen bij de berekening van de draagkracht.⁷²

⁶⁹ A. Roelvink-Verhoeff, *EB* 2014/22

⁷⁰ Rapport alimentatienormen 2014, p. 48/49

⁷¹ Rapport alimentatienormen 2014, p. 48

⁷² A. Roelvink-Verhoeff, *EB* 2014/22, p. 44

Dit blijkt uit een uitspraak van het Hof Amsterdam op 11 maart 2014.⁷³ De man neemt de restschuld, die ontstaan is na aflossing van de hypotheeklening, volledig op zich. Het Hof houdt rekening met een aflossing van €600,- per maand, waardoor het draagkrachtloos vermogen met dit bedrag is verhoogd. Een uitspraak van het Hof Arnhem-Leeuwarden rekent echter de restschuld mee in het kader van de aanvaardbaarheidstoets.⁷⁴ De man neemt de restschulden op zich, waardoor het Hof heeft besloten het draagkrachtloos inkomen van de man te verhogen met €1000,- per maand. Het Hof heeft niet getoetst of de situatie onaanvaardbaar is, waardoor het hof de lasten mee had kunnen rekenen op grond van paragraaf 7.2 uit het Tremarapport. In deze situatie was een aanvaardbaarheidstoets niet noodzakelijk geweest.⁷⁵

5.5.2 Restschuld gelijk verdeeld

In de situatie waarbij de restschuld verdeeld wordt over beide partijen, kan deze gedeelde last op verschillende manieren worden benaderd. Aan de ene kant hoeft deze last de kinderalimentatie niet te beïnvloeden, omdat beide partijen een deel van de schuld op zich nemen. Aan de andere kant kan deze restschuld wel degelijk de vaststelling van de draagkracht beïnvloeden, indien er sprake is van een ongelijke inkomensverhouding.

In de jurisprudentie hebben zich nog geen zaken voorgedaan waarin de restschuld van de woning gelijkelijk verdeeld is door partijen en waarbij de onderhoudsplichtige vervolgens een beroep heeft gedaan op afwijken van het rekenmodel of de aanvaardbaarheidstoets. In deze situatie zou het oordeel getrokken kunnen worden dat er een bevoordeling bestaat op de onderhoudsplichtige. Partijen dragen immers gezamenlijk de schuld, maar bij de onderhoudsplichtige wordt er rekening mee gehouden in de hoogte van de alimentatie. In een publicatie Joke Bol wordt dan ook de volgende vraag gesteld: Zou in dergelijke gevallen de onderhoudsgerechtigde een beroep moeten kunnen doen op de aanvaardbaarheidstoets?⁷⁶ Vooralsnog is hier in de richtlijnen geen draai aan gegeven en zal, indien deze situatie in het geschil is, de rechter hier uitspraak over moeten doen. “”

5.5.3 Termijn restschuld

Sinds 2013 is er een tijdelijke regeling ingegaan. Deze tijdelijke regeling houdt in dat rente en kosten voor een restschuldlening maximaal tien jaar van de belasting kunnen worden afgetrokken. Deze regeling voorziet in een tegemoetkoming voor de huiseigenaren die na verkoop van hun woning een restschuld over houden.⁷⁷ Er wordt dus een termijn gesteld van tien jaren, waarin de kosten voor de restschuld aftrekbaar zijn van de belasting. Kan hier redelijkerwijs vanuit worden gegaan dat de gemiddelde termijn voor een afbetaling van een restschuld op tien jaar wordt geschat? Tot op heden heeft de tijdelijke regeling en de jurisprudentie daar nog geen duidelijkheid over verschaft.

5.5.4 Echtscheidingsexperts over restschuld

Bij een restschuld van het huis worden er geen knelpunten ervaren door de echtscheidingsexperts. Deze schuld kan op grond van paragraaf 7.2 van het Tremarapport worden meegenomen in de berekening, waardoor de experts ook aangeven hier rekening mee te houden bij de berekening van kinderalimentatie. Bij een schuld die door helften verdeeld wordt, is er nog enige onduidelijkheid. Bestaat er een bevoordeling indien de schuld bij de onderhoudsplichtige wel wordt meegerekend in de draagkracht, terwijl de onderhoudsgerechtigde deze schuld net zo goed dient te betalen? In de interviews wordt

⁷³ Hof Amsterdam 11 maart 2014 ECLI:NL:GHAMS:2014:687

⁷⁴ Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:6992

⁷⁵ H. Moons, 'Extra lasten (nr. 7.2) bij kinderalimentatie' 13 januari 2014, www.dejongmoons.nl zoek op: extra lasten kinderalimentatie

⁷⁶ J.P.M. Bol & R. van Coolwijk & J.E.M.C Moons, REP februari 2014/1

⁷⁷ 'Nieuwe regels hypotheek'

aangegeven dat er gehandeld wordt naar redelijkheid en billijkheid en dat het afhankelijk van de situatie is. In goed overleg kan de aflossing van de restschuld (of een eventuele andere gezamenlijke schuld) bij de onderhoudsplichtige worden meegenomen of weggelaten in de berekening. Deze conclusie zal voortkomen uit de vraag of de partijen na de aflossing en de kosten voor de kinderen nog genoeg overhouden om van te leven.

5.5.5 Tussenconclusie restschuld

Bij een eventuele restschuld van de voormalige echtelijke woning kan er rekening worden gehouden met het berekenen van de kinderalimentatie. Deze restschuld wordt ook als voorbeeld genoemd in paragraaf 7.2 van het Tremarapport. Indien er rekening wordt gehouden met de restschuld bij het berekenen van de kinderalimentatie, kan de maandelijkse aflossing van de restschuld worden opgeteld bij het draagkrachtloos inkomen. Hierdoor komt de berekening overeen met het meenemen van een eventuele huwelijkse schuld uit paragraaf 5.3.4. Schulden die niet in aanmerking komen voor deze extra lasten uit paragraaf 7.2 kunnen eventueel door middel van de aanvaardbaarheidstoets worden meegerekend.

5.6 Conclusie

In het Tremarapport staan verschillende gevallen waarin er kan worden afgeweken van het rekenmodel. De veel voorkomende situaties, waarin er afgeweken wordt van het rekenmodel, vinden plaats in verband met de extra lasten die de onderhoudsplichtige niet uit het draagkrachtloos inkomen kan voldoen en andere extra lasten waarbij er een beroep wordt gedaan op de aanvaardbaarheidstoets. Hier liggen ook de knelpunten binnen het Tremarapport. Er is onduidelijkheid in de praktijk ontstaan over wanneer er kan worden afgeweken van de forfaitaire woonlasten en wanneer een schuld kan worden meegenomen in de berekening van kinderalimentatie. De jurisprudentie en de echtscheidingsexperts bieden geen concrete oplossingen op de knelpunten in de praktijk. Het berekenen van kinderalimentatie blijft maatwerk, maar er is een lijn in te vinden.

Bij situaties waarin sprake is van een niet vermijdbare en niet verwijtbare last, kan deze last worden opgeteld bij het draagkrachtloos inkomen. Indien er dus sprake is van een huwelijkse schuld of een restschuld van de voormalige echtelijke woning, kunnen deze op grond van het Tremarapport worden meegenomen bij het berekenen van de draagkracht. In het Tremarapport is sinds 1 januari 2014 een wijziging opgenomen, omdat er in de praktijk onduidelijkheid bestond over het afwijken van het rekenmodel. Na deze wijziging werd het duidelijk dat er in geval van dubbele woonlasten ook een correctie in de draagkracht kon plaatsvinden. Bij beide partijen kan er dan rekening worden gehouden met de werkelijke woonlasten. Indien de man de woonlasten van de vrouw op zich heeft genomen, waardoor de vrouw geen woonlasten hoeft te betalen en de man een dubbele woonlast heeft, wordt er rekening gehouden met beide woonlasten, zodat er een eerlijke berekening ontstaat.

Bij andere lasten kan er een beroep gedaan worden op de aanvaardbaarheidstoets. Hoewel dit in praktijk nogal door elkaar loopt, staat in de Tremanormen aangegeven dat er een beroep op de aanvaardbaarheidstoets kan worden gedaan indien de onderhoudsplichtige niet meer in de noodzakelijke kosten kan voorzien waardoor er een onaanvaardbare situatie voor de onderhoudsplichtige bestaat. In de jurisprudentie worden de correcties in de draagkrachtberekening ook wel een beroep op de aanvaardbaarheidstoets genoemd. De correctie van de draagkracht vindt echter plaats bij het berekenen van de draagkracht en de aanvaardbaarheidstoets vindt pas plaats nadat het bedrag aan kinderalimentatie is berekend. Om deze reden kan er beter gesproken worden van een afwijking in het rekenmodel, omdat er een aanpassing wordt doorgevoerd in de draagkrachtformule.⁷⁸

⁷⁸ A. Roelvink-Verhoeff, *EB* 2014/22, p. 45

6 Partneralimentatie

6.1 Inleiding

Een andere vorm van alimentatie is partneralimentatie. Dit hoofdstuk bevat een algemene omschrijving van de huidige situatie omtrent partneralimentatie. Er wordt ingegaan op de grondslag, de duur en de hoogte van deze verplichting tot levensonderhoud.

6.2 Grondslag partneralimentatie

Een verplichting tot het verstrekken van levensonderhoud kan ook voortvloeien uit een huwelijk of een geregistreerd partnerschap. Hieronder wordt verstaan een uitkering tot levensonderhoud van de gewezen echtgenoot, ook wel partneralimentatie genoemd. Bij de echtscheidingsbeschikking of bij een latere uitspraak kan er aan de echtgenoot die niet voldoende inkomsten tot zijn levensonderhoud heeft, noch zich in redelijkheid kan verwerven, op diens verzoek ten laste van de andere echtgenoot een uitkering tot levensonderhoud toegekend worden. De grondslag voor de betaling van partneralimentatie is wettelijk vastgelegd in art. 1:81 BW. Hierin wordt de verplichting, om elkaar het nodige te verschaffen, beschreven. Art 1:84 BW geeft hier een nadere uitwerking van: de kosten der huishouding, waaronder de kosten van de verzorging en opvoeding van de kinderen komen ten laste van het inkomen van de echtgenoten. Op grond van art. 1:157 BW kan de rechter beslissen deze verplichting, om elkaar het nodige te verschaffen, om te zetten in de vorm van partneralimentatie. Deze onderhoudsverplichting tussen echtgenoten vindt haar rechtsgrond in de levensgemeenschap zoals die is ontstaan tijdens het huwelijk. Deze onderhoudsverplichting blijft in werking, ook al wordt het huwelijk beëindigd.⁷⁹

Echtgenoten kunnen bij overeenkomst afspraken maken over de partneralimentatie.⁸⁰ Deze afspraken worden vastgelegd in het echtscheidingsconvenant. Bij partneralimentatie staat contractsvrijheid voorop, waardoor partijen ook overeen kunnen komen dat er wordt afgezien van een alimentatieverplichting. Ook kan er ook worden afgesproken dat de onderhoudsplichtige een gezamenlijke schuld op zich neemt, waardoor er een soort van 'afkoop' ontstaat ten behoeve van de partneralimentatie. Een dergelijke 'afkoop' van de alimentatie is niet mogelijk in geval van kinderalimentatie.

6.3 Berekening hoogte partneralimentatie

Ook bij het bepalen van partneralimentatie wordt er gewerkt met de wettelijke maatstaven: behoefte en draagkracht. De alimentatieverplichting hangt namelijk enerzijds af van de behoefte van de onderhoudsgerechtigde en anderzijds van de draagkracht van de onderhoudsplichtige.⁸¹

6.3.1 Behoefte

Partners hebben recht op partneralimentatie indien er sprake is van behoeftigheid. Degene die de partneralimentatie verzoekt, dient dus behoeftig te zijn. Hiermee wordt bedoeld dat de onderhoudsgerechtigde niet of slechts gedeeltelijk in eigen levensonderhoud kan voorzien. Eigen inkomsten van de onderhoudsgerechtigde worden verminderd in de behoefte aan een bijdrage. Ook wordt er gekeken naar het vermogen van de onderhoudsgerechtigde om inkomsten te verwerven, waarbij de volgende factoren een rol spelen: de opleiding, de werkervaring, de geboden tijd om werk te zoeken, de gezondheid en de zorg voor de kinderen.⁸²

⁷⁹ J.A.E van Raak-Kuiper & M.F.M van den Berg 2012

⁸⁰ Art 1:158 BW

⁸¹ 'Hoe zit het precies met partneralimentatie?' judex.nl zoek op: *partneralimentatie*

⁸² Rapport alimentatienormen 2014, p.9

Voor de vaststelling van de behoefte van de onderhoudsgerechtigde wordt er gekeken naar de welstand tijdens het huwelijk.⁸³ Er wordt gekeken naar het NBI en naar het inkomsten- en uitgaven patroon tijdens de laatste jaren van het huwelijk.⁸⁴ Een onderhoudsplicht bestaat alleen voor zover de onderhoudsgerechtigde niet in eigen levensonderhoud kan voorzien. Eigen inkomsten van de onderhoudsgerechtigde, ook die uit het vermogen, verminderen de behoefte aan een bijdrage, oftewel de behoefte.⁸⁵

De bepaling van de behoefte is maatwerk. In veel gevallen wordt de partneralimentatie berekend op basis van de zogenaamde '60% regel'.⁸⁶ Omdat een alleenstaande duurder uit is dan een samenwoner, kan de behoefte gelijkgesteld worden aan 60% van het gezinsinkomen tijdens het huwelijk minus de kosten van de kinderen. Vervolgens wordt er gekeken in hoeverre de onderhoudsgerechtigde zelf in de behoefte kan voorzien met inkomen uit werk of uitkering. Voor het overige deel zal er gekeken worden naar de draagkracht van de onderhoudsplichtige.

6.3.2 Draagkracht

De draagkracht vormt het bedrag dat een onderhoudsplichtige wordt geacht te kunnen missen ten behoeve van de onderhoudsgerechtigde. Voor de berekening van de draagkracht bij partneralimentatie wordt er uitgegaan van het NBI. Het NBI wordt in mindering gebracht met het draagkrachtloos inkomen. Het draagkrachtloos inkomen bevat de bijstandsnorm en andere relevante lasten. Hierbij kunnen voor aftrek in aanmerking komen: hoge woonlasten, eventuele herinrichtingskosten, reiskosten in verband met het werk, aflossing van schulden en ziektekostenverzekeringen.⁸⁷ Na de aftrek van het draagkrachtloos inkomen, ontstaat er de draagkrachtruimte. Bij een positieve draagkrachtruimte wordt de onderhoudsplichtige in beginsel in staat geacht alimentatie te betalen. Van de gevonden draagkracht wordt slechts een bepaald percentage bestempeld als draagkracht. Dit vormt een bedrag dat de onderhoudsplichtige wordt geacht te kunnen missen ten behoeve van de onderhoudsgerechtigde.⁸⁸ In tegenstelling tot bij de kinderalimentatie, wordt er bij de partneralimentatie niet gerekend met een standaard woningforfait.

Ieder jaar wijzigen de lonen, waardoor ook jaarlijks de alimentatiebedragen worden aangepast. De partneralimentatie wordt in beginsel ieder jaar automatisch verhoogd met een indexeringspercentage. De minister van Veiligheid en Justitie stelt dit percentage vast, waarmee alle alimentatiebedragen op 1 januari van het nieuwe jaar automatisch wijzigen. In 2014 is het indexeringspercentage vastgesteld op 0,9%.⁸⁹

6.4 Duur partneralimentatie

Hoewel de zorgplicht in beginsel levenslang is, heeft de wetgever de termijn voor betaling van alimentatie beperkt tot maximaal twaalf jaar na het einde van het huwelijk.⁹⁰ De maximale termijn van twaalf jaar partneralimentatie is vastgelegd in art. 1:157 BW. Dit is echter geen standaardtermijn voor de duur van de partneralimentatie. Partijen hebben de mogelijkheid om samen afspraken te maken over een kortere (of langere) duur van partneralimentatie. Het is ook mogelijk, op verzoek van één van de echtgenoten, om de rechter de vaststelling van de partneralimentatie te laten bepalen.⁹¹ Art. 1:157 lid 3 BW geeft de rechter de mogelijkheid om partneralimentatie toe te kennen onder vaststelling van voorwaarden en een termijn. Indien de rechter geen termijn vaststelt, eindigt de

⁸³ HR 19 december 2003, ECLI:NL:PHR:2003:AM2379.

⁸⁴ 'Hoe zit het precies met partneralimentatie?', judex.nl zoek op: *partneralimentatie*

⁸⁵ Rapport alimentatienormen 2014, p. 9

⁸⁶ 'Partneralimentatie', echtscheiding.nl zoek op: *partneralimentatie*

⁸⁷ 'Hoe wordt de alimentatie berekend?', geldenwoning.nl zoek op: *echtscheiding*

⁸⁸ Rapport alimentatienormen 2014, p.12

⁸⁹ 'Wat is indexering van alimentatie?' rijksoverheid.nl zoek op: *scheiden indexering*

⁹⁰ Art. 1:157 lid 3 BW

⁹¹ 'Partneralimentatie: 12 jaar of korter?' ak-advocaten.eu zoek op: *publicaties partneralimentatie*

partneralimentatie na het verstrijken van de termijn van twaalf jaren. De termijn kan ook verkort worden indien de duur van het huwelijk niet meer bedraagt dan vijf jaar en uit het huwelijk geen kinderen zijn geboren. In deze situatie eindigt de verplichting tot levensonderhoud na het verstrijken van een termijn die gelijk is aan het huwelijk.⁹²

De partneralimentatie kan eerder eindigen. Dit is mogelijk wanneer de onderhoudsgerechtigde opnieuw in het huwelijk treedt met een ander of een geregistreerd partnerschap aangaat.⁹³ Ook indien de partners duurzaam samenleven, kan de partneralimentatie beëindigd worden. In deze situatie dient er sprake te zijn van de volgende voorwaarden⁹⁴:

- een affectieve relatie van duurzame aard tussen de alimentatie gerechtigde en de ander
- samenwonen en het voeren van een gemeenschappelijke huishouding
- wederzijdse verzorging

Ook eindigt de partneralimentatie bij overlijden van één van de ex-partners.

Bij gewijzigde omstandigheden kan er een aanleiding ontstaan voor een herziening van de partneralimentatie. Een verzoek tot wijziging van de alimentatie dient te worden ingediend door een van de ex-partners en wordt toegekend in geval van een ingrijpende wijziging van omstandigheden dat ongewijzigde handhaving van de termijn naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid niet kan worden gevergd.⁹⁵

Indien partners geen beding van niet-wijziging hebben opgenomen kunnen volgende situaties invloed hebben op het wijzigen van de hoogte van de partneralimentatie⁹⁶:

- Daling van het inkomen ten gevolge van werkloosheid of ontslag
- Verhoging van het inkomen door nieuw of ander werk
- Hogere lasten bijv. naar aanleiding van een noodzakelijke verhuizing
- Bij samenwoning van de alimentatieplichtige (De woonlasten kunnen hierdoor gedeeld worden door twee personen, waardoor er meer ruimte ontstaat voor het betalen van partneralimentatie)

6.5 Conclusie

De verplichting tot levensonderhoud kan dus ook voortvloeien uit een huwelijk of geregistreerd partnerschap. De contractsvrijheid staat voorop bij partneralimentatie, waardoor partijen vrij zijn om zelf afspraken hierover vast te leggen. Indien dit niet in onderling overleg kan, kan de partneralimentatie vastgelegd met behulp van een mediator of rechter. Net als bij kinderalimentatie, wordt er bij partneralimentatie gerekend met de behoefte en de draagkracht van partijen. In tegenstelling tot het berekenen van de kinderalimentatie, leveren deze wettelijke maatstaven geen kritiek op bij partneralimentatie. De kritiek op de partneralimentatie is vooral gelegen in de duur van deze verplichting tot levensonderhoud. De duur van de partneralimentatie bedraagt maximaal twaalf jaar, vanwege de contractsvrijheid kunnen partijen hier dus van afwijken. De wet biedt een ruime invulling aan de duur van de partneralimentatie, waardoor de rechter hier ook van kan afwijken. De maximale duur van partneralimentatie wordt gezien als een te lange periode van overbrugging, waardoor er verschillende wetsvoorstellen zijn gedaan om dit te veranderen.

⁹² Art. 1:157 lid 6 BW1

⁹³ Art. 1: 160 BW

⁹⁴ Hof 's-Gravenhage 22 juli 2009, ECLI:NL:GHSGR:2009:BJ4548.

⁹⁵ Art. 1:401 lid 2 BW

⁹⁶ 'Wanneer wijzigt de alimentatie', alimentatiewijzer.nl zoek op: *alimentatie wijzigen*

7 Ontwikkelingen partneralimentatie

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de ontwikkelingen rondom de partneralimentatie uiteengezet. Er wordt ingegaan op de wetsvoorstellen van afgelopen jaren, waarin er wordt gepleit voor een kortere duur van de partneralimentatie.

7.2 Aanleiding voorstellen partneralimentatie

In de Tweede Kamer is de begrenzing van de partneralimentatieduur herhaaldelijk ter sprake gekomen. Op 29 september 2011⁹⁷ heeft er een algemeen overleg plaatsgevonden tussen verschillende politieke partijen. In dit overleg, maar ook buiten de Tweede Kamer, zijn er verschillende signalen ontvangen over de onredelijkheid van de huidige alimentatieduur.⁹⁸ Vanuit de politiek is er dus al meerdere keren kritiek geleverd op de partneralimentatie. De berekening wordt, net als bij kinderalimentatie, onoverzichtelijk geacht. Daarnaast wordt de duur van de alimentatie als onredelijk lang ervaren. In vele gevallen bedraagt de partneralimentatie namelijk twaalf jaar, waardoor er gesteld wordt dat er voor de ontvangende partner geen prikkel bestaat om door middel van eigen inkomsten en/of opleiding op enige termijn in eigen onderhoud te voorzien.⁹⁹ Om deze redenen zijn er verschillende initiatieven genomen.

7.3 Initiatiefvoorstel Louis Bontes

Louis Bontes (voorheen PVV, nu eenmansfractie) heeft in juni 2012 een initiatiefvoorstel gedaan, waarbij de duur van de partneralimentatie beperkt wordt van twaalf jaar naar vijf jaar. Bontes verklaart dat de verhoudingen binnen het huwelijk tussen man en vrouw de laatste jaren zijn veranderd. Steeds meer vrouwen participeren op de arbeidsmarkt en worden economisch zelfstandiger. Zij kunnen steeds meer in eigen levensonderhoud voorzien, waardoor dit naar mening van Bontes uitloopt op een wijziging van de bestaande regeling omtrent partneralimentatie.¹⁰⁰ Volgens het Kamerlid is de partneralimentatie bedoeld om na een echtscheiding een periode te overbruggen naar financiële onafhankelijkheid. Deze overbruggingsperiode is naar de mening van de indiener voor ex-partners essentieel om de ex-partner de mogelijkheid te geven om bijvoorbeeld een opleiding te volgen, zodat hij of zij binnen de termijn van vijf jaren kan voorzien in eigen inkomen. Binnen de maximumtermijn blijft de rechter vrij om in bijzondere gevallen een andere termijn vast te stellen.¹⁰¹

De huidige regelgeving omtrent partneralimentatie dient volgens Bontes te worden vervangen door een stelsel dat meer recht doet aan de huidige verhoudingen tussen echtgenoten binnen het huwelijk en samenleving.¹⁰² Om deze redenen vindt de grootste verandering van het wetsvoorstel plaats binnen art: 1:157 lid 3 jo. lid 4 BW.¹⁰³ De termijn van twaalf jaren wordt vervangen door vijf jaren. Dit wetsvoorstel beoogt dus niet een wijziging van de grondslag van de alimentatie, maar alleen een wijziging in de duur van de alimentatie.

⁹⁷ Kamerstuk II 2011/12, 28 867, nr. 24

⁹⁸ Kamerstuk II 2011/12, 33 311, nr. 6

⁹⁹ Ard van der Steur, 'Plan voor nieuwe duur en berekening van partneralimentatie' 20 juni 2012, recht.nl zoek op: *plan partneralimentatie*

¹⁰⁰ Kamerstuk II 2011/12, 33 311, nr. 6

¹⁰¹ Bontes, 'Debat initiatief wetsvoorstel Bontes partneralimentatie' pvv.nl zoek op: *debat bontes partneralimentatie*

¹⁰² Kamerstuk II 2011/12, 33 311, nr. 6

¹⁰³ Kamerstuk II 2011/12, 33 311, nr. 5

Het wetsvoorstel van Bontes is op 29 januari 2014 in plenaire behandeling geweest. Hieruit zijn enkele vragen en onduidelijkheden vanuit de Tweede Kamer naar voren gekomen. Er komen situaties naar voren waarin het niet redelijk wordt geacht een alimentatieplicht van vijf jaar op te leggen. Bij langdurige en traditionele huwelijken van minstens 40 of 50 jaar, waarbij er wordt uitgegaan van een partner die recht heeft op alimentatie, wordt een termijn van vijf jaar als zeer onredelijk geacht. Ondanks de verschillen in uitwerking, komt er naar voren dat de ruime Kamermeerderheid het eens is met het verkorten van de alimentatieduur. De fractie van D66 sluit zich bijvoorbeeld aan bij de wens om de duur van de partneralimentatie aan te passen, maar heeft moeite met dit voorstel.¹⁰⁴ Het debat wordt op een later moment voortgezet met de antwoorden van Bontes en de reactie van staatssecretaris Teeven.

7.4 Initiatiefnota VVD, PvdA en D66

VVD, PvdA en D66 hebben kort na het initiatiefvoorstel van Bontes een initiatiefnota partneralimentatie ingediend. Zij vinden het huidige systeem onduidelijk, waardoor er in veel gevallen een rechter aan te pas komt. Zij stellen dat er teveel negatieve gevolgen zijn voor de betalende partner en dit moeilijk te wijzigen is. Het huidige systeem gaat er vanuit dat het welstandsniveau tijdens het huwelijk ook recht geeft op datzelfde welstandsniveau daarna. De VVD, PvdA en D66 achten dit niet redelijk. Daarom wordt er in hun voorstel aangesloten bij de werkelijk voor het huwelijk bestaande inkomensverschillen tussen partners.¹⁰⁵ Volgens bovenstaande partijen moet er echter een andere grondslag komen. Zij pleiten voor een partneralimentatie gebaseerd op de achterstand op de arbeidsmarkt die is opgelopen door het huwelijk.¹⁰⁶ Dit wetsvoorstel zal dus rekening houden met de positie van de niet-werkende, oudere partner bij een scheiding. De kans dat zij een baan vinden na een lang huwelijk en hierdoor in eigen levensonderhoud kunnen voorzien is erg klein. VVD, PvdA en D66 vinden het voorstel van Bontes te star en willen dat er meer uitzonderingen worden aangebracht.¹⁰⁷

De initiatiefnota bevat het plan in het kort. Bij een huwelijk van drie jaar of minder, zonder kinderen, is er geen recht meer op partneralimentatie. Indien het huwelijk drie jaar of langer heeft geduurd, dan is er recht op partneralimentatie voor een termijn die gelijk is aan de helft van het huwelijk met een maximum van vijf jaar. Bij huwelijken met kinderen wordt er uitgegaan van een zorgverdeling tussen beide ex-partner, met gevolg dat een van de partners beperkt deel kan nemen aan het arbeidsproces. Hierdoor wordt de partneralimentatie verlengd totdat het jongste kind de leeftijd van twaalf jaar bereikt heeft en in ieder geval de helft van het huwelijk met een maximum van vijf jaar. Indien de zorgverplichting gelijk is en beide ouders werken, dan is er geen recht op partneralimentatie. Bij huwelijken langer dan vijftien jaar wordt er rekening gehouden met situaties waarbij de ene partner jarenlang de zorgtaken op zich heeft genomen, zodat de andere partner in staat was om in het inkomen te voorzien. Hierbij wordt een termijn van vijf jaar niet redelijk geacht, waardoor er een uitzondering ontstaat. In deze gevallen is er recht op partneralimentatie voor een termijn die gelijk is aan de helft van de duur van het huwelijk met een maximum van tien jaar.¹⁰⁸

Met dit plan wordt de grondslag voor de partneralimentatie wettelijk vastgelegd, namelijk compensatie voor de gedurende het huwelijk ontstane verlies aan verdien capaciteit. Verder stellen indieners een vereenvoudigde berekeningsmethodiek voor en voorziet de wettelijke

¹⁰⁴ *Handelingen II* 2013/14, 47, nr. 3

¹⁰⁵ A. van de, 'Plan voor nieuwe duur en berekening partneralimentatie', 20 juni 2012, recht.nl zoek op: *plan partneralimentatie*

¹⁰⁶ 'Duur partneralimentatie beperkt' 29 januari 2014, tweedekamer.nl zoek op: *partneralimentatie beperkt*

¹⁰⁷ 'Geen steun voor alimentatieplan' 29 januari 2014, nos.nl zoek op: *geen steun alimentatieplan*

¹⁰⁸ Van der Steur & Recourt & Berndsen, 'Initiatiefnota Partneralimentatie', 2012, pvda.nl zoek op: *initiatiefnota partneralimentatie*

regeling in een afbouw van de hoogte van de partneralimentatie. Tevens stellen indieners voor art. 1:160 BW uit de wet te schrappen, waardoor nieuwe partners geen invloed meer hebben op de partneralimentatie. De wijziging van de wet die nodig is om het alimentatiestelsel aan te kunnen passen, zal volgens Kamerlid Van Der Steur nog twee a drie jaar duren.¹⁰⁹

7.5 Wetsvoorstellen in de praktijk

Zoals hierboven staat omschreven, wordt er in beide wetsvoorstellen een kortere duur van de partneralimentatie bepleit. De duur van de partneralimentatie heeft de laatste jaren flink ter discussie gestaan. Uit een onderzoek van TNS NIPO blijkt dat twee derde van de gescheiden Nederlanders vindt dat de ex-partner na maximaal vijf jaar (of minder) in eigen levensonderhoud moet kunnen voorzien, zodat de partneralimentatie kan worden beëindigd.¹¹⁰ Er zijn deskundigen die menen dat de huidige wetgeving voldoende mogelijkheden biedt om een alimentatietermijn korter dan twaalf jaar vast te stellen.¹¹¹

In de huidige regelgeving is er geen sprake van een absolute termijn. De maximale termijn is gesteld op twaalf jaren, waarin de rechter de bevoegdheid heeft om hiervan af te wijken. Artikel 1:157 BW lid 3 en lid 6 bepalen dat de rechter partneralimentatie vast kan stellen onder bepaalde voorwaarden en een termijn.¹¹² Deze bevoegdheid van de rechter wordt bevestigd in een uitspraak van het Hof Arnhem-Leeuwarden van 21 maart 2013.¹¹³ Hierbij wordt er rekening gehouden met de leeftijd van partijen, de duur van het huwelijk en overige omstandigheden, waardoor de partneralimentatie is vastgesteld voor een termijn van vijf jaren.¹¹⁴ Een dergelijke limitering blijkt in de huidige jurisprudentie een uitzondering te zijn.¹¹⁵ De afgelopen jaren zijn er weinig beschikkingen, waarin de alimentatieduur gelimiteerd is. Veel verzoeken om limitering van de alimentatieduur zijn afgewezen, waarbij de voornaamste reden was dat de man niet had voldaan aan de zware stelplicht.¹¹⁶

7.6 Conclusie

Vanwege de maatschappelijke onvrede over de duur van de partneralimentatie, zijn er verschillende wetsvoorstellen gedaan om de partneralimentatie te limiteren. De wetsvoorstellen bevinden zich nog in een beginnend stadium, waardoor het nog een aantal jaar kan duren voordat de voorstellen werkelijk wijzigingen in de wet zullen worden. De huidige wetgeving biedt al een mogelijkheid om de partneralimentatie te limiteren. In de praktijk is dit echter een uitzondering, waardoor de wetsvoorstellen hier verandering in zou kunnen brengen.

¹⁰⁹ 'Partneralimentatie 12 jaar lang' 13 november 2013, vraagde2ekamer.nl zoek op: *wetswijziging voor partneralimentatie*

¹¹⁰ Rapport Scheiden in Nederland 2012

¹¹¹ A. Wakker, 'Beperking van de alimentatieduur: laten advocaten kansen liggen?', 20 september 2013, banning.nl zoek op: *beperking alimentatieduur*

¹¹² J.P.M. Bol, *REP* 2014/3

¹¹³ Hof Arnhem-Leeuwarden 21 maart 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:BZ8291.

¹¹⁴ M. van der Weit, 'Partneralimentatie: 12 jaar of toch niet?', veermanadvocaten.nl zoek op: *partneralimentatie*

¹¹⁵ J.P.M. Bol, *REP* 2014/3

¹¹⁶ A. Wakker, 'Beperking van de alimentatieduur: laten advocaten kansen liggen?', 20 september 2013, banning.nl zoek op: *beperking alimentatieduur*

8 Conclusies en aanbevelingen

8.1 Inleiding

In het laatste hoofdstuk worden op basis van de onderzoeksresultaten, de belangrijkste conclusies en aanbevelingen weergegeven. Vervolgens wordt er antwoord gegeven op de vraag die centraal stond tijdens dit onderzoek: 'Op welke manier kan Back2Balance het beste inspelen op de nieuwe ontwikkelingen rondom kinder- en partneralimentatie?'

8.2 Conclusies

De financiële verplichting om in de kosten van levensonderhoud te voorzien jegens ex-partners en/of kinderen, wordt berekend aan de hand van de behoefte van de onderhoudsgerechtigde en de draagkracht van de onderhoudsplichtige. De afgelopen jaren hebben zich verschillende ontwikkelingen voorgedaan op het gebied van kinder- en partneralimentatie. Op het gebied van kinderalimentatie zijn de richtlijnen uit het Tremarapport vernieuwd, waardoor de berekening van de kinderalimentatie gewijzigd is. Op het gebied van partneralimentatie is er kritiek over de duur van de partneralimentatie. Om deze redenen zijn er verschillende wetsvoorstellen gedaan.

8.2.1 Ontwikkelingen kinderalimentatie

In 2013 hebben er een aantal veranderingen plaatsgevonden in de richtlijnen van het Tremarapport, waardoor er een nieuw rekensysteem voor kinderalimentatie is ontstaan. De behoefte van het kind wordt sinds 2013 vastgesteld door middel van het NBI en het kindgebonden budget en de draagkracht wordt berekend aan de hand van een draagkrachttabel.

8.2.2 Knelpunten kinderalimentatie

Deze nieuwe richtlijnen met betrekking tot de berekening van de kinderalimentatie hebben in de praktijk tot verschillende knelpunten geleid, omdat de richtlijnen niet over iedere situatie duidelijkheid verschaffen. In de organisatie worden er vragen gesteld over het afwijken van het rekenmodel. Uit onderzoek is gebleken dat ook de echtscheidingsexperts verschillende knelpunten ervaren rondom dit onderwerp. De knelpunten die naar voren zijn gekomen, zijn uiteengezet in drie verschillende voorbeeldsituaties:

- Situatie 1: Een huwelijkse schuld ten tijde van het huwelijk wordt toebedeeld aan de man. Kan deze schuld worden meegenomen in het berekenen van kinderalimentatie?
- Situatie 2: Hogere woonlasten dan het standaard woningforfait. Wanneer kan er rekening worden gehouden met de werkelijke woonlasten?
- Situatie 3: Er ontstaat een restschuld bij de verkoop van de voormalige echtelijke woning. Kan de aanvaardbaarheidstoets worden toegepast indien de man de volledige restschuld aflost? En kan de aanvaardbaarheidstoets ook worden toegepast indien de man en de vrouw allebei de helft van de restschuld voor hun rekening nemen?

De situaties duiden allemaal op knelpunten rondom het afwijken van het rekenmodel. In het Tremarapport worden er verschillende manieren geboden om hiervan af te wijken. De veelvoorkomende manieren om af te wijken van het rekenmodel worden genoemd in paragraaf 7.2 en 7.3 van het Tremarapport. Paragraaf 7.2 richt zich op de extra lasten die de onderhoudsplichtige niet uit het draagkrachtloos inkomen kan voldoen. Deze extra last kan worden meegenomen in de berekening van de kinderalimentatie, waarbij het draagkrachtloos inkomen verhoogd wordt met bijvoorbeeld de aflossing van een huwelijkse schuld. Deze lasten kunnen enkel worden meegenomen indien zij niet vermijdbaar of verwijtbaar zijn. Onder de vermijdbaarheid wordt verstaan: de mogelijkheid van de onderhoudsplichtige om zich van de schuld te bevrijden of een regeling te treffen. De verwijtbaarheid kijkt naar de manier waarop de extra lasten zijn ontstaan. Indien de

onderhoudsplichtige zich hiervan had behoren te onthouden, kan er sprake zijn van een verwijtbare last. De vermijdbare of verwijtbare lasten kunnen niet zomaar worden meegenomen in de berekening van de kinderalimentatie.

Extra lasten die niet op basis van paragraaf 7.2 kunnen worden meegenomen kunnen eventueel gehonoreerd worden met een beroep op de aanvaardbaarheidstoets. Een beroep op de aanvaardbaarheidstoets kan worden aangenomen, indien de vaststelling van de kinderalimentatie op basis van de normale berekening zal leiden tot een onaanvaardbare situatie voor de onderhoudsplichtige. Er is sprake van een onaanvaardbare situatie indien de onderhoudsplichtige niet meer in zijn noodzakelijke kosten van bestaan kan voorzien of wanneer zijn inkomen, na vermindering van de lasten, minder is dan 90% van de voor hem geldende bijstandsnorm.

Uit de ervaringen van Back2Balance en andere echtscheidingsexperts blijkt dat de knelpunten liggen rondom het afwijken van het rekenmodel. Hieruit wordt geconcludeerd dat er zich vele verschillende situaties voordoen, waarin de Tremanormen niet altijd voorzien. Het berekenen van kinderalimentatie blijft dan ook maatwerk. Elke situatie is verschillend en kan leiden tot een correctie in de standaard rekenmethode. In de praktijk lijken de vormen van het afwijken van het rekenmodel door elkaar te lopen. In de uitspraken is geen duidelijke lijn te vinden over wanneer er een beroep gedaan kan worden op de extra lasten uit paragraaf 7.2 van het Tremarapport of op de aanvaardbaarheidstoets, waardoor er geen specifieke oplossingen worden aangedragen. De resultaten van het onderzoek rondom kinderalimentatie, zullen aan de hand van de voorbeeldsituaties kort uitgewerkt worden. In elke onderstaande situatie kan er een beroep gedaan worden op de extra lasten uit paragraaf 7.2 van het Tremarapport.

- *Situatie 1: Huwelijkse schuld*

Een huwelijkse schuld (schuld ontstaan ten tijde van het huwelijk) wordt toebedeeld aan de man. Kan deze schuld worden meegenomen in het berekenen van kinderalimentatie?

Extra lasten die door de onderhoudsplichtige niet uit het draagkrachtloos inkomen kunnen worden voldaan, kunnen dus op grond van paragraaf 7.2 van het Tremarapport worden meegenomen in de berekening van kinderalimentatie. Er worden verschillende voorwaarden gesteld aan het meenemen van deze extra lasten: 1) De partij die de extra lasten draagt dient onderhoudsplichtig te zijn; 2) De extra lasten kunnen niet worden voldaan uit het draagkrachtloos inkomen volgens de standaardberekening voor kinderalimentatie; 3) De extra lasten dienen niet vermijdbaar of verwijtbaar te zijn. Indien er aan deze voorwaarden wordt voldaan, kan een huwelijkse schuld worden meegenomen in de berekening van de kinderalimentatie. De verwarring ontstaat hier, doordat er in de uitspraken die onderzocht zijn, vaak een beroep op de aanvaardbaarheidstoets wordt gedaan. Uit de jurisprudentie komt voort dat een geslaagd beroep op de aanvaardbaarheidstoets in veel gevallen leidt tot een verhoging van het draagkrachtloos inkomen. Deze correctie is echter een correctie, zoals beschreven in paragraaf 7.2 van het Tremarapport. In de praktijk worden deze manieren van afwijken dus regelmatig door elkaar gebruikt, waardoor dit de schijn opwekt dat er bij de rechters ook verwarring is over het afwijken van het rekenmodel.

- *Situatie 2: Hogere woonlasten*

Hogere woonlasten dan het standaard woningforfait. Wanneer kan er rekening worden gehouden met de werkelijke woonlasten?

De hogere woonlasten kunnen ook aangemerkt worden als extra lasten zoals beschreven in paragraaf 7.2. Vanaf de inwerkingtreding van de nieuwe richtlijnen was

er veel onduidelijkheid over de woonlasten. Een nieuwe verandering was het rekenen met een standaard woningforfait, waardoor de werkelijke woonlasten buiten beschouwing worden gelaten. Er is vaak een beroep op de aanvaardbaarheidstoets gedaan, omdat in het rapport niet duidelijk stond aangegeven dat hogere woonlasten ook kunnen leiden tot extra lasten die de onderhoudsplichtige niet uit het draagkrachtloos inkomen kan voldoen. Sinds 1 januari 2014 heeft er een wijziging plaatsgevonden in het Tremarapport, waardoor de woonlasten ook kunnen vallen onder de correctie van paragraaf 7.2 van het Tremarapport. Bij dubbele woonlasten kan er dus op grond van het Tremarapport, bij beide partijen rekening gehouden worden met de werkelijke woonlasten. Indien de man woonlasten heeft van zijn eigen woning en de voormalige echtelijke woning, waar op dit moment zijn ex-partner woont, kan er bij de man rekening worden gehouden met beide lasten en worden deze lasten bij de vrouw eruit gehaald.

De nieuwe berekening, waarin er rekening wordt gehouden met een standaard woning forfait, kan een nadeel met zich meebrengen. Hierin komt duidelijk het verschil tussen kinder- en partneralimentatie naar voren. Door een berekening met het standaardwoningforfait, kan de situatie ontstaan dat er geen draagkracht meer is voor het betalen van kinderalimentatie. De berekening van partneralimentatie heeft namelijk een andere berekening voor de draagkracht, waarbij er wordt uitgegaan van de werkelijke woonlasten. Hierdoor kan er bij de berekening van de partneralimentatie wel een positieve draagkracht ontstaan voor het betalen van partneralimentatie. Dit is echter in strijd met artikel 1:400, waarin beschreven wordt dat kinderalimentatie voor partneralimentatie gaat. Echtscheidingsexperts geven aan in deze situatie eerst te kijken naar een bijdrage in de kosten van de kinderen en niet de partneralimentatie voor te laten gaan. De Tremanormen hebben dit gevolg niet voorzien, dan wel niets hierover opgenomen in de richtlijnen.

- *Situatie 3: Restschuld voormalige echtelijke woning*

Er ontstaat een restschuld bij de verkoop van de voormalige echtelijke woning. Kan de aanvaardbaarheidstoets worden toegepast indien de man de volledige restschuld aflost? En kan de aanvaardbaarheidstoets ook worden toegepast indien de man en de vrouw allebei de helft van de restschuld voor hun rekening nemen?

Bij de restschuld kan dezelfde berekeningswijze gehanteerd worden als bij een eventuele huwelijks schuld, zoals beschreven in situatie 1. Deze schuld kan namelijk ook vallen onder de extra lasten uit paragraaf 7.2 van het Tremarapport. Indien de onderhoudsplichtige de aflossing van de restschuld niet kan voldoen uit zijn draagkrachtloos inkomen, kan het draagkrachtloos inkomen verhoogd worden met het bedrag dat maandelijks wordt afgelost. Bij een verdeling van de restschuld, kunnen de man en vrouw beiden de helft van de schuld op zich nemen. In dit geval kan er moreel gezien, twijfels worden gezet bij het toepassen van de correctie bij de onderhoudsplichtige. De onderhoudsgerechtigde heeft immers dezelfde kosten, die niet worden meegerekend. In een publicatie van het tijdschrift REP wordt de vraag gesteld: zou een onderhoudsgerechtigde in deze situatie ook een beroep op een dergelijke correctie (dan wel via de extra lasten van paragraaf 7.2, dan wel via de aanvaardbaarheidstoets) kunnen doen? Het tremarapport en de jurisprudentie hebben hier nog geen duidelijkheid over verschaft.

8.2.3 Ervaringen echtscheidingsexperts

De echtscheidingsexperts geven aan in deze situaties rekening te houden met de extra lasten die rusten op de onderhoudsplichtige. Deze lasten beïnvloeden immers de draagkracht van de onderhoudsplichtige, waardoor dit effect kan hebben op de kosten van de kinderen. Er zijn geen vaste richtlijnen over de termijn van het meerekenen van de extra lasten. De experts geven aan dat dit afhankelijk is van de situatie. Er wordt gehandeld naar

redelijkheid en billijkheid en er wordt gekeken naar een redelijke termijn waarin de extra lasten kunnen worden opgelost.

8.2.4 Verschillen afwijken rekenmodel

In de jurisprudentie worden de correcties in de draagkrachtberekening ook wel een beroep op de aanvaardbaarheidstoets genoemd. De twee verschillende manieren om af te wijken van het rekenmodel worden door elkaar gebruikt. Er zit echter een duidelijk verschil in de twee manieren van afwijken. De extra lasten uit paragraaf 7.2 mogen niet vermijdbaar of verwijtbaar zijn, terwijl dit bij de aanvaardbaarheidstoets wel het geval kan zijn. Ook vinden de correcties allebei op een ander moment plaats. De correctie van de draagkracht op grond van paragraaf 7.2 van het Tremarapport vindt plaats bij het berekenen van de draagkracht. De correctie op grond van de aanvaardbaarheidstoets vindt pas plaats nadat het bedrag aan kinderalimentatie berekend is.

8.2.5 Partneralimentatie

Een verplichting tot levensonderhoud kan ook voortvloeien uit een huwelijk of geregistreerd partnerschap. Het verschil met kinderalimentatie is gelegen in een deel van de berekening en de contractsvrijheid van partneralimentatie. Bij partneralimentatie zijn partijen vrij om zelf afspraken vast te leggen over de partneralimentatie. Dit kan ook inhouden dat er wordt afgezien van de partneralimentatie, wat niet mogelijk is bij kinderalimentatie. Een vergelijking met de kinderalimentatie is het rekenen met de wettelijke maatstaven, behoefte en draagkracht. In tegenstelling tot de kinderalimentatie, leveren deze wettelijke maatstaven geen kritiek op bij partneralimentatie. De kritiek die wel gegeven wordt op de partneralimentatie, is gelegen in *de duur* van deze verplichting tot levensonderhoud. De duur van partneralimentatie kan maximaal twaalf jaar bedragen. Behalve in gevallen van korte kinderloze huwelijken. In die gevallen is de maximumduur nu al beperkt, naar het aantal jaren dat het huwelijk heeft geduurd. De wet biedt een ruime invulling aan de duur van de partneralimentatie, waardoor er dus ook door partijen hiervan afgeweken kan worden. Deze maximale periode wordt in de praktijk echter vaak gehanteerd als 'standaard' duur van partneralimentatie. Deze maximale duur wordt gezien als een te lange periode van overbrugging. Om deze redenen zijn er verschillende wetsvoorstellen ingediend, waarin gepleit wordt voor een kortere duur van de partneralimentatie.

8.2.6 Ontwikkelingen partneralimentatie

In de Tweede kamer is de duur van de partneralimentatie herhaaldelijk ter sprake gekomen. Louis Bontes heeft in juni 2012 een initiatiefvoorstel gedaan, waarin hij de duur van de partneralimentatie wil beperken naar vijf jaar. De voornaamste reden voor dit wetsvoorstel is de veranderde verhouding tussen man en vrouw. Steeds meer vrouwen kunnen in eigen levensonderhoud voorzien en participeren sneller op de arbeidsmarkt. Volgens Bontes is de partneralimentatie een overbrugging naar financiële onafhankelijkheid, waarbij hij twaalf jaar niet stimulerend genoeg acht. Binnen vijf jaar kan de onderhoudsgerechtigde een opleiding afronden en voorzien in eigen inkomen, waardoor Bontes dit acht als een redelijke maximale termijn van de partneralimentatie. Het voorstel is in januari 2014 in plenaire behandeling geweest, waarbij enkele onduidelijkheden en vragen vanuit de Tweede kamer naar voren zijn gekomen. Het debat wordt op een later moment voortgezet.

Kort na het initiatiefvoorstel van Bontes hebben de VVD, PvdA en D66 een initiatiefnota partneralimentatie ingediend. Zij achten het huidige systeem omtrent partneralimentatie onduidelijk, waardoor er in veel gevallen een rechter aan te pas komt. In de initiatiefnota wordt er dan ook gepleit voor een andere grondslag van de partneralimentatie. De partneralimentatie dient volgens hen gebaseerd te worden op de achterstand op de arbeidsmarkt dit is opgelopen tijdens het huwelijk. Er worden verschillende situaties gesteld in de initiatiefnota, waaraan een maximale duur wordt gesteld van de partneralimentatie. Hierbij wordt er gekeken naar de leeftijd van de kinderen, de zorgverdeling en de duur van het huwelijk.

In beide wetsvoorstellen wordt er gepleit voor een kortere duur van de partneralimentatie. Er zijn echter deskundigen die stellen dat de huidige wetgeving voldoende mogelijkheden biedt om een alimentatietermijn vast te stellen die korter is dan twaalf jaar. In de huidige regelgeving is er namelijk geen sprake van een absolute termijn. De maximale termijn is twaalf jaar, maar rechters en partners zijn vrij om hiervan af te wijken. Een dergelijke afwijking van de termijn blijkt echter in de praktijk nauwelijks toepassing te krijgen, waardoor de partneralimentatie al snel voor twaalf jaar wordt vastgesteld.

De wetsvoorstellen verkeren nog in een beginstadium. Bij een wijziging van een wet zijn er verschillende stappen nodig, waardoor er een lange termijn overheen gaat voordat er daadwerkelijk een wijziging van de wet plaatsvindt. Volgens Kamerlid Ard van der Steur zal de wijziging die nodig is om de wet omtrent partneralimentatie aan te kunnen passen nog twee a drie jaar in beslag nemen.

8.3 Aanbevelingen

Naar aanleiding van de conclusies kunnen er aanbevelingen worden gedaan aan Back2Balance. De aanbevelingen richten zich op de manier waarop de organisatie het beste kan inspelen op de nieuwe ontwikkelingen rondom kinder- en partneralimentatie.

8.3.1 Kinderalimentatie

De nieuwe ontwikkelingen op het gebied van kinderalimentatie hebben verschillende knelpunten met zich meegebracht. Uit het onderzoek blijkt dat het berekenen van kinderalimentatie maatwerk blijft, waardoor het van aanbeveling is voor het mediationbureau om te blijven werken naar redelijkheid en billijkheid. Op grond van paragraaf 7.2 van het Tremarapport kan er in onderstaande situaties worden afgeweken van het rekenmodel. De termijn voor het afwijken van het rekenmodel is afhankelijk van de situatie, waardoor het wordt aanbevolen ook in deze situatie te blijven handelen naar redelijkheid en billijkheid.

- *Situatie 1: Huwelijkse schuld*
Een huwelijkse schuld kan worden meegenomen in de berekening van kinderalimentatie, indien deze niet vermijdbaar of verwijtbaar is. De maandelijkse aflossing van de huwelijkse schuld wordt opgeteld bij het draagkrachtloos inkomen. Het is van belang dat cliënten zelf een regeling treffen met betrekking op de schulden die nog lopen. De aflossing van een huwelijkse schuld kan worden meegenomen in de draagkracht. Bij andere schulden of betwisting van de huwelijkse schuld kan er een beroep worden gedaan op de aanvaardbaarheidstoets. Het is belangrijk dat cliënten hierbij voldoende inzicht geven in hun financiële situatie, zodat de regeling die getroffen wordt voldoende precies is. Het kan dan ook worden aanbevolen dat, indien er wordt afgeweken van het rekenmodel, dit wordt opgenomen in het echtscheidingsconvenant. Er kan worden opgenomen wat de reden is van de afwijking, de hoogte van de afwijking en de termijn die is vastgesteld voor de afwijking van het rekenmodel. Dit kan latere discussies voorkomen en cliënten kunnen te allen tijden de regeling raadplegen.
- *Situatie 2: Hogere woonlasten*
Bij hogere woonlasten kan er gerekend worden met de werkelijke woonlasten in plaats van de forfaitaire woonlasten. Er vindt een correctie plaats bij de berekening van de draagkracht. Voor Back2Balance is het van belang, dat er in kaart wordt gebracht hoelang deze hogere woonlasten zullen voortduren. Kunnen partijen een redelijk termijn afspreken waarin zij de kosten qua woning beperken? Indien dit van toepassing is, is het ook in deze situatie van belang dat dit wordt opgenomen in het echtscheidingsconvenant. Indien deze correctie zal leiden tot een nihil draagkracht voor de kinderalimentatie, maar een positieve draagkracht van de partneralimentatie ben ik het eens met de aanbeveling die gegeven wordt in een publicatie van J.P.M.

Bol, R. van Coolwijk en J.E.M.C. Moons. Als de draagkracht voor kinderalimentatie ontoereikend is en er wel draagkracht voor partneralimentatie beschikbaar is, dient eerst de kinderalimentatie te worden aangevuld alvorens de partneralimentatie te berekenen. Kinderalimentatie gaat immers voor partneralimentatie.¹¹⁷ Dit is een expliciet uitgangspunt geweest van de wetgever, bij de wetswijziging van boek 1 van het Burgerlijk Wetboek in 2009. Een dergelijke berekeningswijze, waarbij er eerst naar partneralimentatie wordt gekeken, zou dus in strijd kunnen zijn met het recht. Concrete jurisprudentie over deze materie ontbreekt vooralsnog.

- *Situatie 3: Restschuld voormalige echtelijke woning*
De restschuld toebedeeld aan de onderhoudsplichtige, kan worden meegenomen. De maandelijkse aflossing van de restschuld wordt opgeteld bij het draagkrachtloos inkomen. Bij een gelijke verdeling van de schuld, beveel ik aan te handelen naar redelijkheid en billijkheid. Er is nog geen jurisprudentie over de situatie waarbij de onderhoudsgerechtigde een beroep kan doen op een afwijking in het rekenmodel. Bij een gelijke verdeling zal er in overleg met de cliënten kunnen worden voorgesteld, de schuld niet mee te nemen in de berekening van de kinderalimentatie. Partijen dragen namelijk allebei de helft van deze schuld, waardoor er een onrechtvaardige situatie kan ontstaan indien de schuld bij de ene partij wel kan worden meegenomen en bij de andere partij niet. Ook in deze situatie kan het advies worden gegeven, om de afwikkeling van de schuld op te nemen in het echtscheidingsconvenant. Ook indien er is besloten bij beide partijen geen rekening te houden met deze schuld.

8.3.2 Partneralimentatie

De voorstellen tot wetswijziging verkeren zich nog in een beginstadium. In dit opzicht geven de voorgestelde wijzigingen dan ook geen aanleiding tot het doen van concrete aanbevelingen voor Back2Balance. Partijen zijn nog steeds vrij om afspraken te maken over de partneralimentatie, met een maximum termijn van twaalf jaar. Indien er blijkt van wordt gegeven dat een van de wetswijzigingen gaat plaatsvinden, kan de organisatie hierop inspelen door haar cliënten te voorzien van een goede uitleg over deze wijzigingen.

- *Initiatiefvoorstel Bontes*
Indien het initiatiefvoorstel van Bontes daadwerkelijk zal gaan leiden tot wijziging van de wet, is het belangrijk dat Back2Balance haar cliënten informeert over de inkorting van de alimentatieduur. In dit wetsvoorstel wordt er gepleit voor een partneralimentatie van maximaal vijf jaar. Het is van belang dat cliënten inzien, dat deze vijf jaar bedoeld zijn als overbruggingsperiode naar financiële onafhankelijkheid. Het is tevens van belang om te benoemen dat de rechter binnen dit wetsvoorstel vrij is om in bijzondere gevallen een andere termijn vast te stellen.
- *Initiatiefnota VVD, PvdA en D66*
Bij een wijziging van de wet op grond van de initiatiefnota van de VVD, PvdA en D66 is het ook van belang dat de organisatie haar cliënten informeert over de inkorting van de alimentatieduur. Dit wetsvoorstel beoogt een andere grondslag voor de partneralimentatie, waardoor dit zeker benoemingswaardig is. De indieners pleiten voor een partneralimentatie gebaseerd op de achterstand van de arbeidsmarkt, die is opgelopen door het huwelijk. De duur van de partneralimentatie wordt dus op basis van deze grondslag bepaald. Ook wordt de berekening voor de partneralimentatie eenvoudiger en hebben toekomstige partners geen invloed op de partneralimentatie.

¹¹⁷ J.P.M. Bol & R. van Coolwijk & J.E.M.C. Moons, REP 2014/1

8.4 Beantwoording centrale vraag

In dit onderzoek heeft de volgende vraag centraal gestaan: 'Op welke manier kan Back2Balance het beste inspelen op de nieuwe ontwikkelingen rondom kinder- en partneralimentatie?'.

De ontwikkelingen op het gebied van kinderalimentatie kunnen het beste worden nageleefd door de richtlijnen uit het Tremarapport te volgen. De jurisprudentie en de echtscheidingsexperts bieden geen concrete oplossingen op de knelpunten in de praktijk, omdat het berekenen van kinderalimentatie maatwerk blijft. In situaties waarbij cliënten graag willen afwijken van het rekenmodel, dient er eerst gekeken te worden naar paragraaf 7.2 van het Tremarapport. Zijn de extra lasten niet vermijdbaar, niet verwijtbaar en kan de onderhoudsplichtige deze extra lasten niet meer uit zijn draagkrachtloos inkomen voldoen? Dan kan een eventuele extra last worden meegenomen in de berekening van de draagkracht. Wordt er niet voldaan aan deze voorwaarden? Dan kan er een beroep op de aanvaardbaarheidstoets worden gedaan. De onderhoudsplichtige dient voldoende inzicht te geven in de financiële situatie, waardoor er aangetoond kan worden dat er sprake is van een onaanvaardbare situatie bij het niet meenemen van deze extra last.

De ontwikkelingen op het gebied van partneralimentatie zijn nog in een beginnend stadium. Op dit moment is er nog geen aanleiding voor de organisatie om in te spelen op deze nieuwe ontwikkelingen. Vanzelfsprekend kan het mediationbureau haar cliënten informeren over de stand van zaken van deze wetsvoorstellen; er is echter nog geen zekerheid en het kan nog enkele jaren duren voordat de voorstellen kunnen leiden tot een wijziging van de wet. Mochten de wetsvoorstellen doorgaan, kan Back2Balance haar cliënten het beste informeren door een duidelijk inzicht te geven dan de nieuwe wijzigingen. Hierbij kan er ingegaan worden op de eventuele wijziging van de grondslag van de partneralimentatie, de termijn en de gevolgen die het wetsvoorstel mee kan brengen voor desbetreffende cliënt.

9 Evaluatie

9.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de recente ontwikkelingen op het gebied van kinder- en partneralimentatie uiteengezet. Het onderwerp heeft even op zich mogen wachten, omdat er verschillende onderwerpen ter onderzoek aanwezig waren in de praktijk. Uiteindelijk is er in overleg met de stagementor en stagedocent gekozen voor het onderwerp kinder- en partneralimentatie, omdat op dit gebied verschillende ontwikkelingen hebben plaatsgevonden. Het heeft enkele weken geduurd totdat het onderzoeksplan werd goedgekeurd. Het onderwerp kinder- en partneralimentatie is erg breed, waardoor het belangrijk was dat er een goede afbakening plaatsvond. Uiteindelijk is het onderzoeksplan goedgekeurd en kon de onderzoeker met enthousiasme aan de slag met dit uitdagende onderwerp. Aan de hand van het onderzoek kan er gekeken worden naar de bruikbaarheid van dit onderzoek en op welke onderdelen nader onderzoek gewenst is.

9.2 Bruikbaarheid onderzoek

Het is belangrijk dat dit onderzoek bruikbaar is voor Back2Balance. Binnen de organisatie was er vraag naar een onderzoek, waarin de nieuwe ontwikkelingen rondom kinder- en partneralimentatie uiteen werden gezet. Bij de kinderalimentatie is er gekeken naar de knelpunten die op dit gebied worden ervaren aan de hand van de nieuwe ontwikkelingen. Door goed te overleggen met de opdrachtgever zijn deze knelpunten uiteengezet, zodat er ook een onderzoek is gedaan naar een onderwerp waar vraag naar is binnen de praktijk. Het onderzoek heeft geleid naar manieren waarop Back2Balance het beste om kan gaan met de knelpunten rondom de kinderalimentatie, maar heeft ook enkele nieuwe vragen opgeleverd. Deze nieuwe vragen kunnen leiden tot een vervolgonderzoek. De ontwikkelingen op het gebied van partneralimentatie zijn kort uitgewerkt in het onderzoek, omdat de ontwikkelingen nog in een beginnend stadium zijn. Er is nog geen zekerheid tot eventuele verandering van de wet.

9.3 Vervolgonderzoek

Een vervolgonderzoek kan betrekking hebben op de vraag of een onderhoudsgerechtigde ook een beroep op een afwijking in het rekenmodel zou kunnen doen. Tot voorheen is hier nog geen uitspraak over gedaan. Tevens kan er vervolgonderzoek plaatsvinden naar de termijn waarin een redelijke schuld afbetaald dient te worden. Bij de restschuld kan deze schuld voor 10 jaar worden afgetrokken van de belasting, kan hieruit geconcludeerd worden dat tien jaar een redelijke termijn is voor aflossing van een restschuld? De ontwikkelingen op het gebied van partneralimentatie vergen een vervolgonderzoek indien de wetsvoorstellen werkelijk zullen leiden tot een wijziging in de wet. Dit wetsvoorstel zou uiteengezet kunnen worden, waarbij de gevolgen voor de organisatie en haar cliënten uiteengezet worden.

Bronnen

Jurisprudentie

Rechtbanken:

Rechtbank Noord-Holland 11 april 2013, ECLI:L:RBNHO:2013:CA1880
Rechtbank Limburg 24 april 2013, zaaknr: 116444/FARK 12-773
Rechtbank Midden Nederland locatie Utrecht 22 mei 2013, zaaknr: 328847/FARK 12-4956
Rechtbank Den Haag 6 februari 2014, ECLI:NL:RBDHO:2014:2282
Rechtbank Overijssel 19 februari 2014, ECLI:NL:RBOVE:2014:1521

Gerechtshoven:

Hof Den Bosch 27 september 2000, ECLI:NL:GHSHE:2000:BC4834
Hof 's-Gravenhage 22 juli 2009, ECLI:NL:GHSGR:2009:BJ4548
Hof Amsterdam 3 september 2009, ECLI:NL:GHAMS:2013:3028
Hof Arnhem-Leeuwarden 21 maart 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:BZ8291
Hof Arnhem-Leeuwarden 25 april 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:2978
Hof 's-Hertogenbosch 27 juni 2013, ECLI:NL:GHSHE:2013:2646
Hof Arnhem-Leeuwarden 10 september 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:6992
Hof Arnhem-Leeuwarden 30 januari 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:626
Hof Arnhem-Leeuwarden 6 februari 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:1054
Hof Amsterdam 11 maart 2014 ECLI:NL:GHAMS:2014:687

Hoge raad:

HR 16 februari 1979, ECLI:NL:HR:1979:AC6490.
HR 23 januari 1998, ECLI:NL:HR:1998:ZC2556.
HR 23 november 2001, ECLI:NL:HR:2001:AD4010
HR 19 december 2003, ECLI:NL:PHR:2003:AM2379.
HR 18 november 2011, ECLI:NL:HR:2011:BU4937.

Kamerstukken

Kamerstukken II 2011/12, 28 867, nr. 24
Kamerstukken II 2011/12, 33 311, nr. 6
Kamerstukken II 2011/12, 33 311, nr. 5
Handelingen II 2013/14, 47, nr. 3

Literatuur

Assers 2010

C.Assers, *Handleiding tot de beoefening van het Nederlands Burgerlijk recht, 1. Personen- en familierecht*, Deventer: Kluwer uitgeverij 2010

Koens & Vonken 2012

M.J.C. Koens & A.P.M.J. Vonken, *Tekst & Commentaar: Personen- en familierecht*, Alphen aan de Rijn: Kluwer uitgeverij 2012

Koens 2008

M.J.C Koens, *Kind en scheiding, (echt)scheidingsrecht*, Den Haag: SDU uitgevers 2008

Raak-Kuiper & van den Berg 2012

J.A.E van Raak-Kuiper & M.F.M van den Berg 2012, *Personen- en familierecht*, Den Haag: Boom Juridische uitgevers 2012

Publicaties

'AWBZ-zorg' rijksoverheid.nl zoek op: *Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten*

Bontes, 'Debat initiatief wetsvoorstel Bontes partneralimentatie' pvv.nl zoek op: *debat Bontes partneralimentatie*

'De gevolgen van de nieuwe richtlijn kinderalimentatie' huveradvocaten.nl zoek op: *echtscheiding en kinderen*

'Duur partneralimentatie beperkt' 29 januari 2014, tweedekamer.nl zoek op: *partneralimentatie beperkt*

'Geen steun voor alimentatieplan' 29 januari 2014, nos.nl zoek op: *geen steun alimentatieplan*

'Hoe zit het precies met partneralimentatie?' judex.nl zoek op: *partneralimentatie*

'Moet ik alimentatie betalen als ik in de Wsnp zit?' wsnp.rvr.org zoek op: *alimentatie*

H. Moons, 'Extra lasten (nr. 7.2) bij kinderalimentatie' 13 januari 2014, www.dejongmoons.nl zoek op: *extra lasten kinderalimentatie*

'Nieuwe berekening kinderalimentatie vastgesteld', Arnhem 15 februari 2013, rechtspraak.nl zoek op: *actualiteiten kinderalimentatie*

'Nieuwe normen berekening kinderalimentatie', Den Haag, 20 november 2012, rechtspraak.nl zoek op: *actualiteiten kinderalimentatie*

E.M.G van Nuenen-Meulesteen, 'Nieuwe rekenmethode kinderalimentatie: de behoefte', 1 maart 2013, v-advocaten.nl zoek op: *kinderalimentatie*

E.M.G van Nuenen-Meulesteen, 'Nieuwe rekenmethode kinderalimentatie: de draagkracht', 12 maart 2013, v-advocaten.nl zoek op: *kinderalimentatie*

'Partneralimentatie 12 jaar lang' 13 november 2013, vraagde2ekamer.nl zoek op: *wetswijziging voor partneralimentatie*

'Partneralimentatie: 12 jaar of korter?' ak-advocaten.eu zoek op: *publicaties partneralimentatie*

'Partneralimentatie', echtscheiding.nl zoek op: *partneralimentatie*

Ard van der Steur, 'Plan voor nieuwe duur en berekening van partneralimentatie' 20 juni 2012, recht.nl zoek op: *plan partneralimentatie*

N. Statnik, 'Nieuwe berekeningswijze voor kinderalimentatie vastgesteld', kampsvanbaar.nl zoek op: *nieuws kinderalimentatie*

A. Wakker, 'Beperking van de alimentatieduur: laten advocaten kansen liggen?', 20 september 2013, banning.nl zoek op: *beperking alimentatieduur*

'Wanneer wijzigt de alimentatie', alimentatiewijzer.nl zoek op: *alimentatie wijzigen*

'Wat is indexering van alimentatie?' rijksoverheid.nl zoek op: *scheiden indexering*

M. van der Weit, 'Partneralimentatie: 12 jaar of toch niet?', veermanadvocaten.nl zoek op: *partneralimentatie*

Rapporten en documenten

Initiatiefnota Partneralimentatie VVD, PvdA en D66

Van der Steur & Recourt & Berndsen, '*Initiatiefnota Partneralimentatie*', 2012

Rapport scheiden in Nederland 2012

VFAS & TNS NIPO, *Scheiden in Nederland 2012*, 14 september 2012

Rapport alimentatienormen 2012

Mr. A. Roelvink-Verhoeff & Mr. C.W.N.C. van den Brandt-Simons, *Rapport Expertgroep Alimentatienormen 2012*, 2012

Rapport alimentatienormen 2013

Mr. A. Roelvink-Verhoeff & Mr. C.W.N.C. van den Brandt-Simons, *Rapport Expertgroep Alimentatienormen 2013*, 2013

Rapport alimentatienormen 2014

Mr. A. Roelvink-Verhoeff & Mr. C.W.N.C. van den Brandt-Simons, *Rapport Expertgroep Alimentatienormen 2014*, 2014

Bijlage rapport alimentatienormen 2014

Mr. A. Roelvink-Verhoeff & Mr. C.W.N.C. van den Brandt-Simons, *Bijlage Rapport Expertgroep Alimentatienormen 2014*, 2014

Tijdschriften

J.P.M Bol, REP 2012/8

J.P.M. Bol, 'Nieuwe Tremanormen kinderalimentatie: wat zijn de wijzigingen en gevolgen?', *REP* 2012, nr. 8

J.P.M. Bol, REP 2013/4

J.P.M. Bol, 'De nieuwe Tremanormen kinderalimentatie in de praktijk (deel 1)', *REP* 2013, nr. 4

R. van Coolwijk, REP 2013/6

R. van Coolwijk, 'De nieuwe Tremanormen kinderalimentatie in de praktijk (deel 3)', *REP* 2013, nr. 6

J.P.M. Bol, REP 2013/7

J.P.M. Bol, 'De nieuwe Tremanormen kinderalimentatie in de praktijk (deel 4)', *REP* 2013, nr. 7

A. Roelvink-Verhoeff, FJR 2013/17

A. Roelvink-Verhoeff, 'De aanpassing van de aanbevelingen voor het berekenen van kinderalimentatie', *FJR* 2013, nr. 17

J.P.M. Bol & R. van Coolwijk & J.E.M.C Moons, REP februari 2014/1

J.P.M. Bol & R. van Coolwijk & J.E.M.C Moons, 'Kinderalimentatie: een jaar ervaring met de nieuwe Tremanormen' *REP* 2014, nr. 1

M.L.C.C De Bruijn-Lückers, *REP* 2014/2

M.L.C.C De Bruijn-Lückers, 'Een jaar ervaring kinderalimentatie nieuwe stijl', *REP* 2014, nr. 2

J.P.M. Bol, *REP* 2014/3

J.P.M. Bol, 'Is wetswijziging partneralimentatie wel nodig?' *REP* 2014, nr. 3

A. Roelvink-Verhoeff, *EB* 2014/ 4

A. Roelvink-Verhoeff, 'Kinderalimentatie: het evenwicht tussen het gebruik van standaarden en de rol van bijzondere omstandigheden', *EB* 2014, nr. 4

C. de Bie-Koopman & P. Dorhout, *FJR* 2014/7

C. de Bie-Koopman & P. Dorhout, 'Kroniek Kinderalimentatie' *FJR* 2014, nr. 7

A. Roelvink-Verhoeff, *EB* 2014/22

A. Roelvink-Verhoeff, 'Kinderalimentatie: het evenwicht tussen het gebruik van standaarden en de rol van bijzondere omstandigheden', *EB* 2014, nr. 22

Websites

www.banning.nl

www.belastingdienst.nl

www.huveradvocaten.nl

www.judex.nl

www.nos.nl

www.pvv.nl

www.recht.nl

www.rechtspraak.nl

www.rijksoverheid.nl

www.tweedekamer.nl

www.v-advocaten.nl

www.veermanadvocaten.nl

www.vraagde2ekamer.nl

www.wsnpr.vvr.org

Wet- en regelgeving**Burgerlijk Wetboek**

Artikel 1:401

Artikel 1:157

Artikel 1:158

Artikel 1:159

Artikel 1:160

Artikel 1:253w

Artikel 1:392

Artikel 1:397

Wet op de Rechterlijke Organisatie

Artikel 79

Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering

Artikel 815